O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI
INV. №

Тошкент оқшоми

Шаҳар ижтимоий-сиёсий газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 25 (9.063) * 1998 йил * 4 март, чоршанба * Сотувда эркин нархда

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

САНИТАРИЯ ҚОНУНЛАРИНИ БУЗГАНЛИК УЧУН ЖАВОБГАРЛИКНИ КУЧАЙТИРИШ ТЎҒРИСИДА

Давлат санитария назорати тизими фаолиятининг роли ва самарадорлигини ошириш, юқумли касалликлар кўпайишининг олдини олиш, республика аҳоли яшаш жойларининг санитария-эпидемиология ҳолати учун шаҳарлар ва туманлар ҳокимлари, корхоналар, муассасалар, ўзини ўзи бошқариш органлари раҳбарлари ва фуқароларнинг ҳуқуқий жавобгарлигини кучайтириш мақсадида:

1. Белгилансинки, туманлар ва шаҳарлардаги аҳоли яшаш жойларининг санитария-эпидемиология вазияти учун коммунал ва санитария хизматлари раҳбарлари билан биргаликда ҳокимлар шахсан жавоб берадилар.

2. Санитария назорати органларининг «Давлат санитария назорати тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси Қонунига мувофиқ ҳудудларнинг санитария муҳофазаси ва касалликларнинг олдини олишга доир амалга ошириладиган фаолиятига тўсқинлик қилиш мақсадида ушбу органларга ҳар қандай таъсир кўрсатиш қатъий тақиқлансин.

3. Санитария қонунчилиги бузилганлиги учун шаҳарлар, туманлар ҳокимлари, корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар раҳбарлари ва фуқароларнинг маъмурий жавобгарлиги кучайтирилсин. Белгилансинки:

санитария қонунлари, санитария нормалари, қоидалари ва гигиена нормативлари бузилганлиги юқорида айтиб ўтилган мансабдор шахсларга энг кам ойлик иш ҳақининг беш бараваридан ўн бараваригача, фуқароларга энг кам ойлик иш ҳақининг бир бараваридан уч бараваригача миқдорда жарима солинишига олиб келади;

карантин қилинган касалликлар ёки инсон учун хавфли бошқа юқумли касалликлар пайдо бўлиши ёки тарқалишининг олдини олиш мақсадида белгиланган мажбурий қоидаларнинг бузилиши мансабдор шахсларга энг кам ойлик иш ҳақининг ўн бараваридан ўн беш бараваригача, фуқароларга энг кам ойлик иш ҳақининг уч бараваридан беш бараваригача миқдорда жарима солинишига олиб келади.

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги, Соғлиқни сақлаш вазирлиги, Адлия вазирлиги жазо жарималаридан тушувчи маблағлардан фойдаланиш тартибини бир ҳафта муддатда тасдиқласинлар.

4. Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги ва Ўзбекистон Республикаси Прокуратураси жарималар қонун ҳужжатлари билан белгиланган муддатларда тўланмаган ҳолларда Давлат санитария назорати органларининг қарорлари бажарилишини таъминласинлар.

5. Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги бир ҳафта муддатда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасига:

санитария қонунчилиги ва эпидемияга қарши кураш қоидалари бузилганлиги учун жиноий жавобгарлик белгилаш;

қонун ҳужжатларига мазкур Фармондан келиб чиқувчи қўшимчалар ва ўзгартиришлар тўғрисида таклифлар киритсин.

6. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши Раиси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимлари, Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазири, Ўзбекистон Республикаси Коммунал хизмат кўрсатиш вазири аҳоли яшаш жойларининг санитария-эпидемиология ҳолатини яхшилаш, юқумли касалликлар билан касалланишнинг олдини олиш, санитария қонунлари талаблари бажарилиши учун маҳаллий ҳокимият органлари, коммунал хизмат ва санитария назорати органларининг жавобгарлигини ошириш бўйича чора-тадбирлар комплексини ишлаб чиқсинлар ва амалга оширсинлар.

7. Ўзбекистон Телерадиокомпанияси, Миллий ахборот агентлиги республика санитария-эпидемиология хизматининг фаолияти тўғрисида махсус телекўрсатувлар ва рукнлар жорий этсин.

8. Мазкур Фармоннинг бажарилишини назорат қилиш Бош вазирнинг биринчи ўринбосари, эпидемияга қарши кураш республика фавқулодда комиссияси раиси И. Жўрабеков зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. КАРИМОВ.
Тошкент шаҳри, 1998 йил 2 март.

Ҳамкорлик

МАҚСАД — ОКЕАН ОРТИ ДАВЛАТЛАРИГА ЧИҚИШ

«Ўзбекистон темир йўллари» Давлат ҳиссадорлик компанияси Париждаги халқаро темир йўллар иттифоқи билан ҳам бевосита алоқалар ўрнатган. 1997 йилда ушбу ташкилот ҳомийлигида транспорт соҳасидаги алоқа тармоқларининг молия масалалари, марказлаштирилган ҳисоб-китобнинг замонавий усуллари, Европанинг йирик мутахассислари темир йўл ходимлари учун бир неча семинарлар ўтказилди. Мухбиримиз «Ўзбекистон темир йўллари» Давлат ҳиссадорлик компанияси халқаро алоқалар бўлими бошлиғи ўринбосари Наврўз Эркинов билан Европа-Осиё транспорт тармоқлари ишини ривожлантириш, божхона ишларини транспорт ҳаракатига мослаштириш, темир йўл ривожига хорижий сармояни сарф қилиш масалалари юзасидан суҳбатлашди.

— Компаниямиз халқаро банклар билан мустаҳкам алоқалар ўрнатган. Жумладан, қароргоҳи Лондон шаҳрида жойлашган Европа тикланиш ва тараққиёт банки вакиллари билан темир йўлларни ривожлантириш соҳасида сармоялар масаласида музокаралар олиб борилмоқда. Бу масалаларнинг ижобий ҳал бўлишига ишончимиз комил. Ушбу банкнинг сармояларини темир йўлни электрлаштириш учун ишлатиш кўзда тутилмоқда.

Қароргоҳи Филиппиннинг Манила шаҳрида жойлашган Осиё тараққиёт банки билан олиб борилаётган музокараларда ушбу банк сармояларини темир йўлларнинг поездлар ҳаракати амалга оширилаётган устки қисмини таъмирлашга сарфлаш масаласи кўрилмоқда. Амалда масала ҳал бўлган. Ҳозирги вақтда ушбу сармояни ишлатиш лойиҳалари банк томонидан кўриб чиқилмоқда. Шунингдек, Япониянинг ҳукумат ёрдами жамғармаси Ўзбекистонда темир йўл йўловчилари ташувчи вагонларни капитал таъмирловчи ва келажакда янги вагонлар ясовчи завод қурилишини ўз сармояси билан таъминлади. Завод қурилиши яқинда бошланади. Ана шу жамғарма ҳисобидан электровоз таъмири заводини қуришни сармоя билан таъминлаш масаласи ҳам кўриб чиқилмоқда. Агар шундай завод қурилса, у Марказий Осиёда йўловчи вагонларни таъмирлаш заводи сингари ягона бўлади. Ушбу сармояларни жалб этишда Европа Иттифоқининг Трасека лойиҳаси мутахассисларининг изланишлари ҳам катта ёрдам беради.

— Маълумки, мамлакатимиз денгиздан йироқда жойлашган. Лекин иқтисодиётнинг ривожи учун денгизлар орқали алоқаларни йўлга қўйиш катта аҳамиятга эга. Шу ўринда мамлакатимиз темир йўллари орқали қайси денгизга чиқиш имкониятимиз борлиги ҳақида ҳам айтиб ўтсангиз.

— Буюк ипак йўли орқали ўтадиган транспорт йўлакларини ўрганиш ва улардан фойдаланишда мутахассисларимизнинг кўп ютуқлари кўзга кўринарлидир. Жумладан Ўзбекистон, Туркманистон, Озарбайжон, Грузия йўналиши бўйича олиб борилган ишларимизнинг ижобий натижаси сифатида биз 1996 йил якуни бўйича республикамизнинг юз минг тонна импорт ва экспорт маҳсулотлари ташилишини мисол қилиб келтиришимиз мумкин. 1997 йилга келиб эса бу рақам 300 минг тоннага яқинлашиб қолди. 1996 йил май ойида ишга туширилган Тежан-Сераҳс-Машҳад йўналиши бўйича олиб борилган ишлар Эрон темир йўллари орқали юкларни Ўрта ер денгизига ва Эроннинг Бандараббос портидан Форс кўрфази ва Жануби-Шарқий Осиё мамлакатларига олиб бориш имкониятини туғдирди. Бу йўналишда бугунга қадар минглаб тонна юклар ташилмоқда. Болтиқ денгизи йўналиши эса биз доим фойдаланиб келган йўналишлардир. Хитой ва қирғизистонлик ҳамкасбларимиз билан бирга олиб бораётган изланишларимизнинг мисоли тариқасида яна бир темир йўл йўналиши лойиҳаси бўйича самарали ишлар олиб борилаётганлигини айтиб ўтишимиз керак. Ушбу лойиҳа Андижон-Уш-Қашғар номи билан аталиб, шу уч республика мутахассисларини Ўзбекистоннинг Фарғона водийсидан Қирғизистоннинг Уш вилояти орқали Хитойнинг Шинжон-Уйғур мухториятининг Қашғар шаҳри билан бирлаштирувчи темир йўл тармоғига қуриш масалалари устида олиб борилаётган изланишларни ўзида мужассамлаштирган. Бу темир йўл қурилган тақдирда Хитойнинг Лянюнган ва Шанхай портлари орқали Япония, Корея ва Жануби-Шарқий Осиё мамлакатлари билан алоқаларимиз ривожланиб, республикамизнинг транспорт тармоқлари имкониятлари яна ҳам ошган бўлар эди.

Хулоса қилиб айтганда темир йўллар орқали Қора денгиз, Форс кўрфази, Болтиқ денгизи, Шимолий муз океани, Тинч океани ва Ҳинд океанига чиқиш имкониятларимиз бор. Шу имкониятлардан фойдаланиб биз дунёнинг барча мамлакатлари билан транспорт алоқалари ўрната оламиз.

Отабек ДАВРОНБЕКОВ суҳбатлашди.

Қутлаймиз!

ИЖОДЛАРИГА «АТИРГУЛ»

Ўзбекистон оммавий ахборот воситаларини демократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш ижтимоий-сиёсий жамғармаси хотин-қиз журналистлар ўртасида ўтказган «Атиргул» ижодий танловига якун ясади.

«Вечерний Ташкент» газетаси ижтимоий-сиёсий муаммолар бўлими мудираси Александра СПИРИДОНОВА ушбу танлов ғолибалари қаторидан ўрин олди. «Тошкент оқшоми» газетасининг катта мухбири Маъмура РЎЗИЕВА танловнинг рағбатлантирувчи мукофоти билан тақдирланди.

Қутлаймиз, ҳамкасблар!

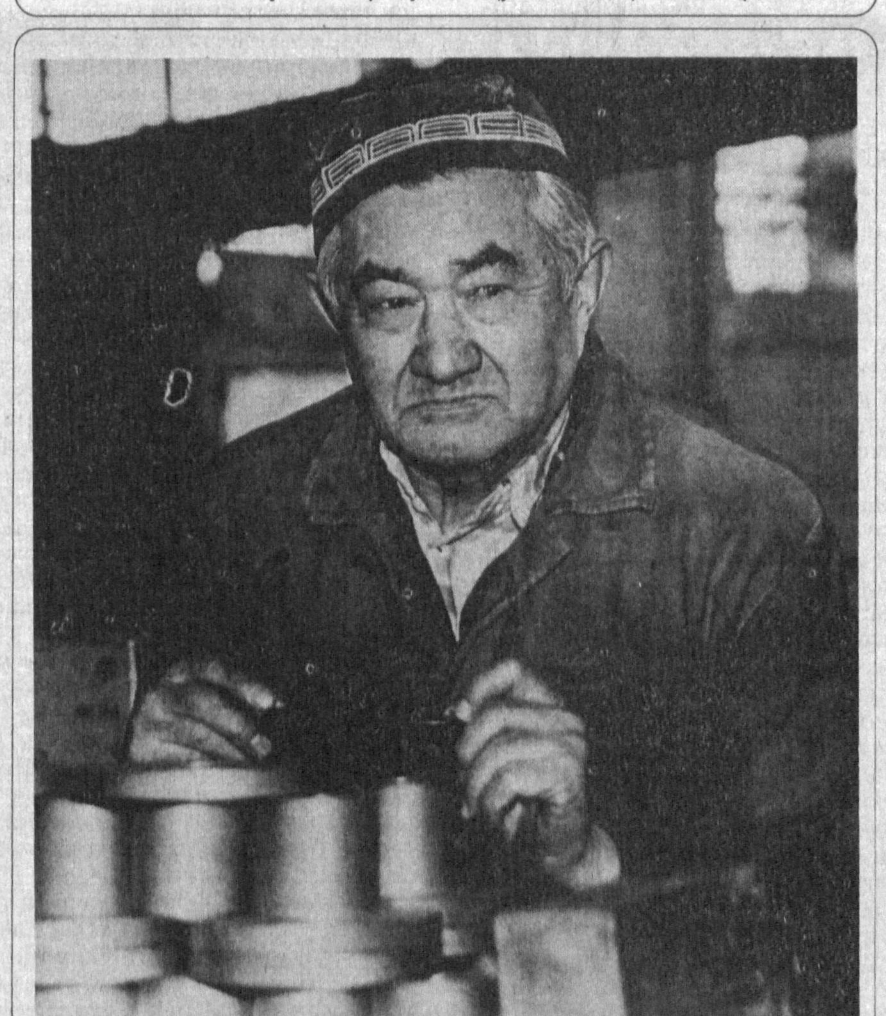

«Ўзбекпахтамаш» корпорациясига қарашли «Тошкент машинасозлик корхонаси» ҳиссадорлик жамиятида пахта тозалаш заводлари учун турли асбоб-ускуналар ва эҳтиёт қисмлар ишлаб чиқарилади. Корхона аҳлининг эришаётган ютуқларида тажрибали ишчиларнинг меҳнатлари мужассамдир. Касб маҳоратини ёшларга эринмай ўргатаётган кекса ишчи Эркин Тўхтасинов жамоада эътибор қозонган.
СУРАТДА: Эркин Тўхтасинов.

Рустам Шарипов олган сурат.

Анжуманлар

НАЗОРАТ ВА ИЖРО ИНТИЗОМИ

Автомобиль транспортидан фойдаланиш очиқ турдаги ҳиссадорлик жамияти мажлислар залида қурилиш, транспорт, алоқа корхона ва ташкилотлари раҳбарлари иштирокида Бектемир тумани ҳокимлиги назорат инспекцияси томонидан Ўзбекистон Республикаси Президенти фармонлари, Вазирлар Маҳкамаси қарорларининг назоратини ва ижросини ташкил қилиш масалаларига бағишланган семинар-кенгаш ўтказилди.

Унда туман ҳокимининг ўринбосари, назорат инспекцияси раҳбари Ш. Э. Юсупов «Назорат ва ижро интизомини такомиллаштириш — иқтисодий ислоҳотлар гарови» мавзусида маъруза қилди.

Анжуманда Ўзбекистон Республикаси Президенти фармонлари ҳамда ҳукумат қарорларининг айрим саноат, транспорт, қурилиш корхоналарида бажарилиши талаб даражасида эмаслиги, баъзи раҳбарларнинг масъулиятсизлиги, ҳали ҳам буйруқбозлик ҳоллари оқибатида ўзаро ҳисоб-китоб интизоми бузилиши, корхоналарнинг молиявий аҳволи ёмонлашуви, иқтисодий ислоҳотлар амалга оширилиши орқага сурилишига эътибор қаратилди. Ҳар бир раҳбар, мансабдор шахснинг меъёрий ҳужжатлар бажарилиши учун жавобгарлиги таъкидланиб ўтилди. Барча корхона ва ташкилотларда назорат ва ижро интизомини такомиллаштириш, ҳар бир фармон, ҳар бир меъёрий ҳужжат амалда бажарилишини таъминлаш кераклиги уқтирилди.

Семинар-кенгашда туман ҳокимлиги, корхона ва ташкилотларда фуқароларнинг хат ва мурожаатларини кўриб чиқиш билан боғлиқ қонунларга қай тарзда амал қилинаётганлиги тўғрисида ҳам ахборот тингланди ва ушбу йўналиш бўйича зарурий қўлланма ҳамда тавсиялар берилди.

Анжуманнинг амалий қисмида АТЭК ҳиссадорлик жамияти назорат гуруҳининг қилаётган ишлари ва ошкораликни таъминлаш мақсадида ташкил қилинган қўлланмалар билан кенгаш қатнашчилари таништирилди.

Ҳаракатланиш хавфсизлиги ойлиги

КОМИССИЯ МАЖЛИСИ

КЕЧА

Тошкент шаҳар ҳокимлигида ҳаракатланиш хавфсизлиги ойлигини ташкил этиш ва уни ўтказиш бўйича шаҳар комиссиясининг навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди.

Шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси, давлат автомобиль назорати бошқармаси, «Тошшаҳарйўловчитранс» Давлат уюшмаси, Ободонлаштириш ва Халқ таълими бош бошқармалари раҳбарлари ушбу ойликни уюшқоқлик билан ўтказишга қаратилган аниқ тадбирлар бажарилишининг бориши тўғрисида ахборот бердилар. Ҳаракатланиш хавфсизлигини таъминлаш бўйича ташкилий ва тарғибот ишларини янада кучайтириш зарурлиги таъкидлаб ўтилди. Шу мақсадда транспорт воситалари техник тайёргарлигини яхшилаш, йўлларни таъмирлаш, ҳуқуқбузарлик ҳоллари олдини олиш самарадорлигини оширишга биринчи даражали эътибор берилиши зарурлиги уқтирилди.

Ойлик тадбирларини ўтказишга жамоатчилик кенг жалб этилмоқда. Ҳозир меҳнат жамоаларида ва аҳоли турар жойларида, шунингдек, оммавий ахборот воситалари орқали ҳаракатланиш хавфсизлиги қоидаларига қатъий риоя этилишига қаратилган тушунтириш ишлари олиб борилмоқда.

Комиссия мажлисида ушбу ишларни янада кучайтириш юзасидан аниқ чоралар белгиланди.

Мажлисни мазкур комиссиянинг раиси, Тошкент шаҳар ҳокимининг биринчи ўринбосари Атҳамжон Миржалилов олиб борди.

Театр

«ТАҚДИР»

Муқимий номидаги ўзбек Давлат мусиқий театри жамоаси янги мавсумда ўз репертуарини янги, сермазмун томошалар билан бойитишга киришди.

Куни кеча «Тақдир» икки пардали мусиқали драмасининг тақдимоти бўлиб ўтди.

Асар муаллифи ҳамда саҳналаштирувчи режиссёр — Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Рустам Маъдиев садоқат, муҳаббат тантаналарини қаламга олган. Бастакор Баҳрулло Лутфуллаев асар руҳига мос оҳангларни яратган.

Томошадаги бош ролларни Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Зулайҳо Бойхонова (Ойжамол), Боир Холмирзаев (Бўрон), Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Файзулла Аҳмедов (Ота), Ўзбекистон халқ артисти Фароғат Раҳматова (Она) ва бошқалар ижро этиб кўп жиҳатдан томоша муваффақиятини таъминлаганлар.

Тақдимотга йиғилган театршунослар, санъат аҳли ижодкорларни янги томоша билан қутлаб, ўз фикр ва мулоҳазаларини изҳор этдилар.

— Янги томоша, — дейди театр бош режиссёри, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Марат Азимов, — саҳнамиздаги энг яхши асарлар қаторидан ўрин олади, деб ўйлаймиз.

Тоҳир ЙЎЛЧИЕВ.

БУГУНГИ КУН НАФАСИ

ЯНГИЛИКЛАР, ВОҚЕАЛАР, ХАБАРЛАР

МАМЛАКАТИМИЗДА

◆ Адлия вазирлиги ҳамда Коммунал хўжалик вазирлигида Президент Ислом Каримовнинг Вазирлар Маҳкамасида 25 февралда қилган маърузасидан келиб чиқадиган вазифалар муҳокама этилди.

◆ Олий Мажлиснинг Меҳнат ва аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш қўмитаси йиғилишида «Ўзбекенгилсаноат» уюшмаси, Ижтимоий таъминот вазирлигининг Наманган вилояти ҳамда Тошкент шаҳридаги корхоналарида Меҳнат кодексининг аёллар, вояга етмаган шахслар ва ногиронларнинг меҳнат ҳуқуқларига риоя этилишига доир қисми ижроси кўриб чиқилди.

◆ Навбаҳорда барпо этилаётган шакар заводида машина ва ускуналар ўрнатишга киришилди. Келгуси йилда маҳсулот ишлаб чиқара бошлайдиган ушбу корхона учун бу йил Навоий вилоятида 5 минг гектар майдонда қанд лавлаги етиштириш режаланган.

◆ Буюк муҳаддис Имом ал-Бухорий таваллудининг 1225 йиллик юбилейига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш бўйича республика ташкилий қўмитаси аъзоларидан бир гуруҳи ушбу ташкилий қўмита раиси, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари Исмоил Жўрабеков бошчилигида алломанинг Челак тумани Хартанг қишлоғидаги муқаддас қадамжойида амалга оширилаётган таъмирлаш ва қурилиш ишларининг бориши билан танишдилар.

◆ Тошкент вилоятининг Қибрай туманида Наврўз байрамига бағишланиб «Савоб ишни ҳар кун қилиш керак, ҳар ким қилиши керак» марафони ўтказилди. Унинг давомида ночор оилаларга моддий ёрдам кўрсатилди.

ЖАҲОНДА

◆ Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Хавфсизлик Кенгаши БМТ Бош котиби томонидан имзоланган БМТ билан Ироқ ўртасида ўзаро тушуниш тўғрисидаги меморандумни маъқулладилар. Бу Ироқ можаросини тинч йўл билан ҳал этиш учун ҳуқуқий асос бўлди.

◆ Эртага Москвада Ҳамдўстлик мамлакатлари ташқи ишлар вазирларининг навбатдаги учрашуви ўтказилади.

◆ Россия Хавфсизлик Кенгашининг котиби Иван Рибкин яқинда истеъфога чиқарилган Валерий Серов ўрнига Бош вазирнинг Ҳамдўстлик мамлакатлари билан алоқалар бўйича ўринбосари этиб тайинланди.

◆ Европа Тикланиш ва тараққиёт банкининг Лондондаги қароргоҳида Ўзбекистон делегацияси билан ушбу банк ҳамда Жаҳон банки ўртасида «Тошкент шаҳрида санитар тозалаш тизимини такомиллаштириш» лойиҳаси юзасидан дастлабки келишувга эришилди. Ушбу банклар раҳбарияти томонидан яқин орада тасдиқланиши кутилаётган мазкур лойиҳага кўра Тошкент шаҳрида санитар тозалаш тизимини такомиллаштириш учун Жаҳон банки 24 миллион, Европа Тикланиш ва тараққиёт банки эса 21 миллион АҚШ доллари ажратиши мўлжалланган.

◆ Қозоғистон Президенти Нурсултон Назарбоев мамлакатда иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштиришга маблағ жалб этиш мақсадида хорижий ва республика сармоядорлари билан учрашди.

◆ Сербиянинг Косово вилоятида бу ердаги аҳолининг кўпчилигини ташкил этувчи ва мухторият талаб қилаётган албанлар билан ҳуқуқ-тартибот маҳкамалари хизматчилари ўртасидаги тўқнашувда камида 17 киши ҳалок бўлди, кўплаб одамлар жароҳат олди. Косовода албанларнинг намойишлари давом этмоқда.

◆ АҚШда чоп этиладиган «Авиэйшн уик энд спейс текноложи» журнали «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпаниясининг бош директори А. Рўзметовни 1997 йилда жаҳон авиацияси тараққиётига салмоқли ҳисса қўшган шахс, деб топди. Ҳозирги вақтда 58 йўналиш бўйича мунтазам парвозларни амалга ошираётган, 1997 йилда икки миллион йўловчини манзилларига элтиб қўйган ва 45 минг тонна юк ташиган «Ўзбекистон ҳаво йўллари» жаҳондаги энг тараққий этаётган ва йўловчилар хавфсизлигини таъминлаётган авиакомпаниялардан бири, деб ҳисобланмоқда.

ПОЙТАХТНИНГ БИР КУНИ — ЯНГИЛИКЛАР, ВОҚЕАЛАР, ХАБАРЛАР

◆ Истамбулда бўлиб ўтган Озарбайжон, Қозоғистон, Туркманистон, Грузия ва Туркия ташқи ишлар вазирларининг учрашувида Каспий нефтини жаҳон бозорига Туркия ҳудуди орқали ўтадиган қувурларда етказиб беришга қарор қилинди.

◆ Шимолий Кореяда эндиликда ҳар бир фуқарога аввалги 300 грамм ўрнига икки юз грамм озиқ-овқат тақсимланмоқда. БМТ мутахассислари маълумотларига кўра Шимолий Кореянинг ҳозирги озиқ-овқат захираси узоғи билан икки ҳафтага етади.

◆ Афғонистон Ислом партияси раҳбари Гулбиддин Ҳикматиёр хориждан юртига қайтди. У бундан буён сиёсий фаолият билан шуғулланмаслигини эълон қилди.

◆ Туркманистон ҳукумати фармойишига кўра эндиликда барча нусха кўчирувчи ва кўпайтирувчи техника воситалари давлат рўйхатидан ўтказилиши шарт бўлди.

◆ 7—11 март кунлари Берлинда бўлиб ўтадиган жаҳон туризми ярмаркасида «Амир Темур юрти» сайёҳлик йўналиши тақдимоти ўтказилади. Бу ярмаркада Ўзбекистоннинг сайёҳлик имкониятлари тўғрисида ҳикоя қилувчи 100 квадрат метр саҳли махсус стенд тайёрланди.

Спорт

СУЗИШ

КЕЧА

республика олимпия ўринбосарлари билим юртида сузиш бўйича республика чемпионати баҳслари бошланди.

Уч кун давом этадиган мусобақаларда республикамизнинг энг моҳир сузувчилари ўз маҳоратларини намойиш этади. Ҳозирча ҳамшаҳарларимиз юқори натижаларни кўрсатиб туришибди.

БАСКЕТБОЛ

Кейинги пайтларда баскетболчиларимиз тез-тез халқаро мусобақаларда ўз куч-маҳоратларини синаб кўришмоқда. Чунончи, 12 март куни Зобитлар марказий саройида бошланадиган халқаро мусобақалар ҳам баскетболчиларимиз учун катта маҳорат мактаби вазифасини ўташига шубҳа йўқ. Осиё баскетбол конфедерацияси мусобақалари тақвимига кирган мазкур халқаро турнирда Қозоғистон, Туркманистон, Қирғизистон ва Ўзбекистон терма жамоалари асосий соврин учун беллашишади. Мусобақага Бангладеш ва Ҳиндистон терма жамоаларининг ҳам ташриф буюриши кутилмоқда.

(Ўз мухбиримиз)

ЯНГИЛИКЛАР ✓ ВОҚЕАЛАР ✓ ХАБАРЛАР ✓ ЯНГИЛИКЛАР ✓ ВОҚЕАЛАР ✓ ХАБАРЛАР

Камолиддин Беҳзоднинг 545 йиллиги олдидан

ҚИРҚИНЧИ ШОГИРД

Камолиддин Беҳзод мусаввирлик маҳорати билан кишиларни ўзига жалб этган. У буюк мусаввир Мирак Наққошнинг қирқинчи шогирди бўлиш шарафига эришган. Унинг бошқа шогирдларига нисбатан мусаввирлик маҳоратининг кучлилиги шон-шуҳрат келтирган бўлишига қарамасдан изланишни давом эттирар, камтарликни тарк этмасди. Довруғи Ғарб мамлакатларига ҳам етиб борганди.

Шарқ ва Ғарб уйғониш даврини бир-бирига таққосласак: рассомликнинг ҳамма жанрлари у мамлакатлардаям, бу мамлакатлардаям бор. Миниатюра (китоб мусаввирлиги) деворий рангтасвирлар Шарқда ривожланган бўлса, Ғарбда шу мамлакатларнинг ўзларига хос деворий бут рангтасвирлар, сажда, ибодат учун икон рангтасвир, хостасвир ва рассомлик жанрларини қамраб олган тасвирий санъат турлари, ҳайкалтарошлик ривожланган.

XV-XVI асрларда вужудга келган Уйғониш даври Ғарб мамлакатларида: Перужино, Леонардо да Винчи, Тициан, Микеланжело, Рафаэлдек санъаткорларни етиштириб берди. Довуд, Исо пайғамбарлар, Биби Марям ҳаётларига оид асарлар, азиз-авлиёлар қиёфалари, Одам Ато ва Момо Ҳаво тасвирларигача яратилди. Шарқда эса шу даврда Мирак Наққошнинг ўнлаб шогирдлари, шу жумладан, Камолиддин Беҳзод мактабида таълим олган Маҳмуд Музаҳҳиб, Мурод Муҳаммад Самарқандий сингари мусаввирлар етишиб чиқди.

Камолиддин Беҳзод ғоят сермаҳсул ижодкор. Мусаввирликнинг миниатюра санъатида ҳамма жанрларида ижод қилган. Манзара, портрет, натюрморт, ғоявий мазмунга бой уюшқоқ картиналар шоир ва мутафаккирлар асарлари ва қўлёзмаларини безаб туради.

Шарқшунос олимларимизнинг аниқлашларича Беҳзоднинг ўттизга яқин асарлари Лондон, Франциядаги Лувр, АҚШнинг Бостон, Мисрнинг Қоҳира, Британия музейларида экан. Бир қисми эса Санкт-Петербургдаги Салтиков-Шчедрин номли Халқ кутубхонасида, Эрондаги Гулистон саройида, Туркиянинг Тўпқопи сарой кутубхонасида, Афғонистоннинг йирик давлат арбобларидан бири Муҳаммад Наимжоннинг шахсий кутубхонасида, шунингдек, швециялик олим Ф. Р. Мартин коллекциясида сақланмоқда. Улар орасида Низомий Ганжавийнинг «Хамса»сига ишланган миниатюра тасвирлари талайгина.

Камолиддин Беҳзоднинг яратиб кетган ҳар бир чизгилари, асарлари ўта жонли, ҳаётийлиги билан бутун бошли олам санъат мухлисларини асрлар оша ўзига мафтун этиб келмоқда. Дунё халқи қалбидан муносиб ўрин олиб келаётган санъаткор Беҳзод шарқимиз фахри — Туронзамин тасвирий санъат устасидир. У тирикчилик йўлидан бормади. Сабр-қаноат унинг қаноти бўлди. Оллоҳ инъом этган қаноти қайрилмади. Ҳаётнинг аччиқ-чучукларига чидаб, бу фоний дунёда из қолдиришга ҳаракат қилаверди. Фақат ўзини ўйламай, билганларини мусаввирликка қизиққанларга сидқидилдан ўргатди. Унинг шогирдлари Маҳмуд Музаҳҳиб, Мурод Муҳаммад Самарқандий ижодлари халқ орасида машҳур бўлиб кетган. Масалан, Маҳмуд Музаҳҳибнинг пойтахтимизнинг Санъат музейида сақланаётган «Алишер Навоий портрети» (нусхаси)да шоирни асога таяниб турган, кексайган, ижод қилавериб, турли хил надомат, изтироблардан сўнг, олтмиш ёшлар чамасидаги ҳолати ишонарли акс эттирилган. Милтиллаб турган кўзлари, чимириқроқ, ёйсимон қошлари, мусулмон кишиларга хос қўйилган ихчам оқ-қора соқолларига салла, узун тўн ва ковушлар жуда мос тушиб, анча ҳоргин қоматларига кўрк бағишлаган... Жуда кўп мусаввирлар бу тасвир Навоийнинг ўзларига қараб ишланган, шогирд Беҳзоддан ибрат олиб, устоз таълимотига тўла амал қилган, демоқдалар. Ўша пайтлари Навоий қиёфасини илк бор Камолиддин Беҳзод тасвирлагани маълум. Навоий қиёфаларини мусаввир кўп тасвирлагани билан бизгача шогирд иши етиб келишиям қувончлидир. Ушбу портретнинг асли Эроннинг Машҳад шаҳрида сақланмоқда. Асар XVI асрда яратилган.

Мураббий мусаввир Мирак Наққошнинг қирқинчи шогирдининг ижоди, ўлмас суратлари, устозига бўлган буюк ҳурматдан сўзлаб турибди.

Маҳмуд АҲМЕДОВ,
Ўзбекистон Бадиий академияси ижодкорлар уюшмасининг аъзоси.

Президент стипендияси соврindорлари

ВАРАҚЛАНМАГАН САҲИФАЛАР

Ўзбекистон тарихининг ҳали ҳеч ким назар солмаган, очилиши керак бўлган саҳифалари мавжуд. Бугунги кунда иқтидорли ёшлар, талабалар томонидан ана шу саҳифалар бир-бир варақланмоқда.

Тошкент Давлат университети тарих факультетининг Ўзбекистон халқлари тарихи кафедраси 3-курс аспиранти Азизбек Холлиев мана бир неча йилдирки «Мустақил Ўзбекистоннинг хорижий мамлакатлар билан иқтисодий-илмий техникавий ва маданий алоқалари» мавзуида илмий иш олиб бормоқда. Албатта бу ўз-ўзидан амалга ошмайди. У инсондан сабот ва билимдонликни талаб этади.

— Мен бу мавзуни ёритишга қўл уришим бежиз эмас, — дейди Азизбек Холлиев. — Чунки ташқи алоқалар Ўзбекистоннинг ҳар томонлама юксалишида устивор йўналиш кашф этади. Шу вақтгача Англия ҳамда АҚШнинг Ўзбекистон билан алоқаларини ҳали ҳеч ким алоҳида мавзу қилиб олмаган. Мен бу ишга биринчилардан бўлиб киришдим дея оламан. Мен шу ишим орқали Ўзбекистонимиз равнақига озми-кўпми ўз ҳиссамни қўшган бўламан.

Азизбек илмий раҳбари тарих фанлари номзоди Хондамир Ғуломов бошчилигида изланишда бўлиш билан бир қаторда Англиянинг Эксетер университетида ҳам илмий сафарда бўлди. У ерда университет доктори Мален Ньюит ҳамда Англиянинг замонавий иқтисодий-ижтимоий тарихидан мутахассис доктор Алан Бутлар билан илмий ҳамкорликда бўлди. Уларнинг маслаҳатларига амал қилган ҳола илмий иш савиясини ошириб борди. Мана шундай иқтидори билим ҳамда муваффақияти учун Азизбек аспирантлар орасида Ўзбекистон Республикаси Президенти стипендиясини олишга мушарраф бўлди.

Азизбек Холлиев ҳозирда ҳам ўз илмий ишининг ҳали очилиши керак бўлган қирраларини илмий асослаш устида тинмай изланиб, устозлар ўгитига амал қилмоқда.

Наргиза ПИРНАЗАРОВА.

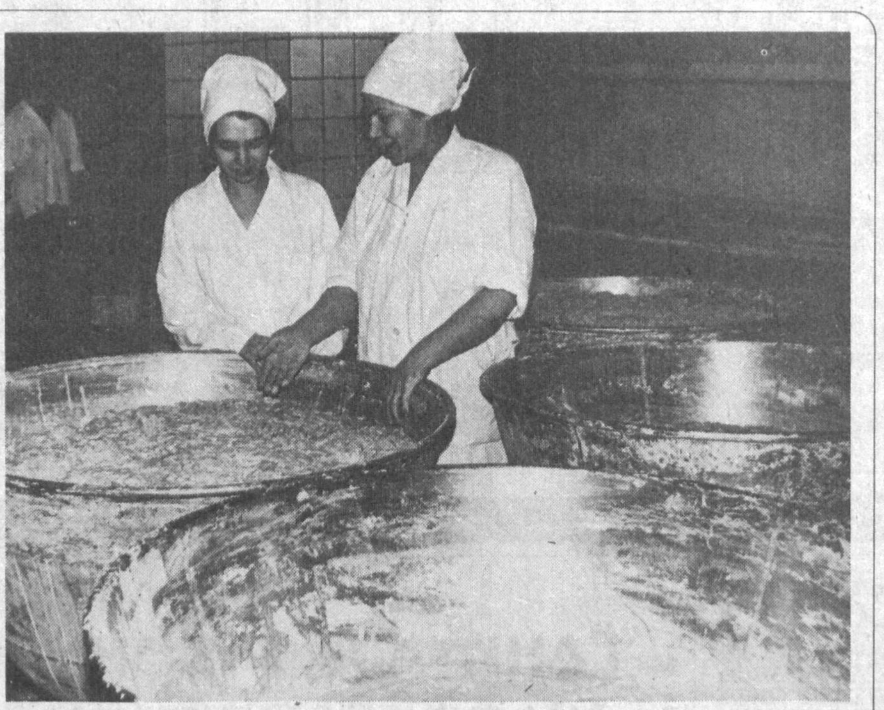

Саноат

«НОН-НЕЪМАТ» НЕЪМАТЛАРИ

Мирзо Улуғбек тумани аҳолиси кўп йиллардан бери «Нон-неъмат» очиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятининг маҳсулотларини тановул қилиб келишади. Бу корхона нафақат биргина туманни, шаҳримизнинг бошқа ҳудудларидаги аҳолини ҳам нон ва нон маҳсулотлари билан таъминлайди. Шунингдек жамоа Йўлдош Охунбобоев номли 16-маҳалла қариялари, ногиронларига ҳам баҳоли қудрат қўлини чўзиб келмоқда.

— Корхонамиз нон ишлаб чиқарувчи катта корхоналардан бири саналади, — дейди жамият бошқаруви раиси Баҳодир Маҳамаджонов. — Олинаётган сара ундан сифатли ва мазали нон тайёрлаб бериш учун корхонамиздаги 102 нафар ишчи-хизматчи куну тун тинмайди. Дастгоҳларимиз замонавий бўлмаса-да тўхтовсиз ишлайди. Уч хилдаги олий навли «Ўзбекистон» унидан тайёрланаётган буханка нонларимизга талаб юқори. Ҳозирги кунда биргина мана шу уч турдаги нон ишлаб чиқариш ҳажми 7—8 тоннага етди. Йил давомида 2,5 минг тоннадан зиёд нон маҳсулотлари ишлаб чиқарилаётир.

— Кичик-кичик нон корхоналарининг сони жуда кўпайиб кетди. Уларга қандай қарайсиз?

— Аввалдан «Тошкентни нон шаҳри» деб бежиз айтишмаган. Қанча нон кўп ишлаб чиқарилса шунча яхши. Аммо сифатсиз нонларни кўриб, унинг увол бўлаётганига ачиниб кетаман. Истардимки, нон тайёрлаш технологиясини мукаммал ўрганмай туриб, нон ишлаб чиқаришга қўл уришмаса яхши иш бўларди. Асосийси ноннинг уволидан қўрқиш керак. Бекорга айтилмаган «Ноннинг уволи ҳам нон» деб.

— Гоҳо катта корхоналарда тайёрланган нонлар ҳам сифатсиз бўлади. Бунинг сабаби нимада?

— Нонни сифатли қиладиган нарса меъёрдир. Керакли нарсаларни ўз меъёрида ишлатилса, нон 2—3 кунгача мазали ҳолатини йўқотмайди. Биз нонимизнинг сифатли бўлишини таъминлаш мақсадида суюқ ачитқидан фойдаланамиз. Бу ачитқини четдан олмаймиз, балки ўзимиз тайёрлаймиз. Ачитқини тайёрлаш, унини элаш ва қориш, чиройли қилиб пиширишда ўз масъулиятимизни ҳис этган ҳолда ишлаймиз. Айниқса, хамир қорувчи Ақида Алматова, уста Виктор Козлов, навбатчи уста Заҳро Султонова, ишчи Абдураҳмон Деҳқоновларни бошқаларга ўрнак қилиб кўрсатсам арзийди. Фидойи ишчиларимизнинг саъй-ҳаракатлари туфайли булочка маҳсулотларини ҳам ишлаб чиқаришни йўлга қўйдик. Уларнинг тури 7—8 хилга ошди. Яқин вақт ичида яна бир нечтага кўпаяди.

Аҳолига сифатли нон маҳсулотлари етказиб бериш мақсадида ишлаб чиқариш технологиясини, яъни муддатини ўтаб бораётган дастгоҳларни янгисига алмаштириш режасини ҳам тузиб қўйдик. Бу режамиз амалга ошгач барча турдаги нон маҳсулотларининг сифати яхшиланади, тури ҳам кўпаяди.

Гулзода МАМБЕТОВА.

СУРАТЛАРДА: «Нон-неъмат» очиқ турдаги ҳиссадорлик жамияти ишчилари иш устида; тайёр нон ва булочкалар.

Рустам Шарипов олган суратлар.

Келажакка юз тутган шаҳар

ТОШКЕНТ «ГОЛЬФ-КЛУБ»И

ЖАДАЛ СУРЪАТЛАРДА ҚУРИЛМОҚДА

Мана бир йилдан ошдики, Бектемир туманидаги «Роҳат» кўли ҳудудида жадал суръатлар билан «Гольф-клуб» қурилиши олиб борилмоқда. Ҳамшаҳарларимизни у ерда бажарилаётган ишлар ва бу иншоот очилиши қизиқтириши табиий. Ана шу муносабат билан «Туризм ва спортни ривожлантириш бўйича халқаро Корпорация»нинг бош директори Ду-Пё Ли билан суҳбатлашдик.

— Гапни лойиҳа қачон, нимадан ва қандай мақсадларда бошлангани ҳамда ишга тушириш муддати ҳақида бошласак. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг ташаббуси билан 1996 йилда ушбу «Гольф-клуб» қурилишининг лойиҳаси бошланган. Ўша йили Тошкент шаҳар ҳокимлигида Бектемир туманидаги «Роҳат» кўли ҳудудида «Гольф-клуб» қуриш ва ундан фойдаланиш бўйича Америка Қўшма Штатларининг «Олден Стар Инк» (O. S. I.) халқаро корпорацияси билан қўшма корхона ташкил этиш бўйича шартнома имзоланди. У халқаро андозаларга жавоб берадиган Марказий Осиё давлатлари ичида ягона ҳамда Мустақил Ҳамдўстлик Давлатлари орасида Москвадан кейин иккинчи ўринни эгаллайди. «Гольф-клуб» ишга тушгач, ушбу бизнес мамлакатда туризмни ривожлантиришга, қўшимча сармояларни жалб қилишга ва Тошкент шаҳри обрў-эътиборини янада кўтариш мақсадларига хизмат қилади. Ушбу лойиҳани амалга ошириш мақсадида 1996 йил 4 сентябрда Тошкент шаҳар ҳокимлиги ҳамда Америка Қўшма Штатлари ўртасида «Туризм ва спортни ривожлантириш бўйича халқаро Корпорация» қўшма корхонаси тузилди.

Бошқа мамлакатларда «Гольф-клуб» мажмуаси қурилиши икки-уч йилдан то тўрт йилгача давом этади. Тошкентда эса ушбу қурилишни 1996 йил декабрь ойидан бошладик. Биз иншоотни шу йил Наврўз байрамига қуриб битказмоқчи эдик. Афсуски, балки биз кечикармиз. Ишга тушириш муддати икки ойга, яъни май ойигача чўзилиши мумкин. Шунга қарамай иншоотнинг қурилиши бир ярим йилни ўз ичига олмоқда. Ҳеч қайси мамлакатда бу қадар қисқа муддатда «Гольф-клуб» мажмуаси қуриб битказилмаган. Афсуски, бу йил Ўзбекистонга кутилмаганда қиш эрта тушди ва кўп қор ёғди. Шунинг учун ҳам майсаларнинг ҳозирги ҳолати иншоотнинг март ойида ишга тушишига имкон бермайди. Май ойида ишга тушириш эса ҳар томонлама мақсадга мувофиқдир.

Компаниямиз ҳақида гапирадиган бўлсак, у директорлар кенгашидан иборат. Кенгаш аъзоларини Америка Қўшма Штатларида истиқомат қилувчи корейсликлар ташкил этади. Корейсликлар Ўзбекистон халқини жуда ҳурмат қилади. Чунки унинг ҳудудида шу миллатга мансуб 200 мингдан зиёд киши истиқомат қилади. Икки халқ ўртасида ҳар томонлама алоқалар ўрнатилган.

«Олден Стар Инк» (O. S. I.) ва «Туризм ва спортни ривожлантириш бўйича халқаро Корпорация» таъсисчилари «Гольф-клуб» мажмуасидан тушадиган фойдани тезроқ ўзлари билан олиб кетиш орзусида ёнаётганлари йўқ. Бу маблағларни клуб ишининг ривожига, Ўзбекистон ёшларининг гольф ўйини ўйнашини ўргатишга сарф қилишни мақсад қилиб қўйганлар. Ўзбекистоннинг ўз профессионал спортчиларини тарбиялаш каби орзуларимиз бор. Режаларимиз узоқ муддатли, юқоридаги омилларни ҳисобга олиб, шаҳар ҳокимлиги билан 49 йил муддатга ўзаро ҳамкорлик шартномаларини тузганмиз. Агар таклифларимиз амалга ошса, шартнома муддатини яна 49 йилга узайтиришимиз мумкин. Бу дегани 98 йиллик узоқ муддатли мажбурият. Балки таъсисчиларимиз бу қадар узоқ муддат яшай олмасликлари мумкин, лекин албатта янги таъсисчилар, компаниянинг янги эгалари келиб биз бошлаган ишларни давом эттирадилар, деган умиддамиз.

Маълумки, гольф табиий майсазорда тўпча ва таёқчалар билан ўйналадиган спортнинг бир тури бўлиб,унда ўйинчилар коптокни чуқурчаларга туширишлари керак бўлади. Бу ўйин ўрта асрлардаёқ мавжуд бўлиб, ҳозирги вақтда Америка Қўшма Штатлари, Канада, Буюк Британия, Австралия ва бошқа тараққий этган мамлакатларда жуда оммалашиб кетган. Юқори муваффақиятларга эришиш учун спортнинг ушбу тури билан 20 йил ва ундан ҳам кўп муддат шуғулланиш талаб этилади. Гольф жуда оммалашган ўйин бўлиб, профессионал даражасига етиш учун эса камида 10 йил мобайнида доимо машқ қилиб туриш керак. Гольф шундай ўйинки у билан ҳам болалар, ҳам катталар бирдай шуғулланишлари мумкин. Тошкент шаҳрида «Гольф-клуб» мажмуасининг бошқа шаҳарлардаги клубларидан энг афзал томонлари шундаки, ҳудуднинг иқлим шароити унинг йил давомида шуғулланиш имконини беради. Фақатгина йилнинг энг иссиқ вақтларида фақатгина бир ой бекик туриши мумкин. Москва шаҳридаги майдончаларни оладиган бўлсак, об-ҳаво туфайли 5 ойлаб, Алматида эса 3—4 ойлаб шуғулланишга шароит бўлмайди. Бутун дунёдаги гольф-клублар ўзларининг чиройли манзаралари ва бетакрор табиат гўзалликлари билан ажралиб туради. Маълум вақт ўтгач, 3—4 йиллардан сўнг шаҳримиздаги «Гольф-клуб» мажмуаси ҳам улардан қолишмайдиган даражага етиши мумкин. Шуни ҳам айтиш кераккки, гольф-бизнес, экологик тоза ва у шаҳарнинг умумий экологик аҳволини яхшилашга ёрдам беради. Биз ёлғиз ўзимиз бу бизнес турини ривожлантира олмаймиз. Яхши муваффақиятга эришиш учун, ишларнинг гуллаб-яшнаши учун албатта одамларнинг ёрдами керак. Шунинг учун мамлакат аҳолисини биз билан биргаликда бу спорт турини ривожлантиришга чақирамиз.

Агар қурилиш ҳақида гапирадиган бўлсак, бу ерда гольф ўйналадиган майдонлар билан бир қаторда ресторан, иккита емакхона, сузиш ҳавзаси, маъмурий бино ва бошқа иншоотлар бўлади. Қўшма корхонанинг умумий маблағи 7 миллион 800 минг АҚШ долларини ташкил этади. Ушбу қўшма лойиҳанинг муҳимлигини ҳисобга олиб Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 40-қарорига мувофиқ республика инвестиция дастурига киритилди. Ва бу ҳужжат Тошкент шаҳар ҳокимлигига «Роҳат» кўли атрофи ер участкаларидан фойдаланиш ва ҳудудда ер ости муҳандислик-коммуникация ишларини бажариш ҳуқуқини беради. Қолган барча ишларни компания ўз зиммасига олади.

Бугунги кунда қурилишда қарийб 60 нафар ишчи меҳнат қилмоқда. Булар бизнинг доимий ишчиларимиз. Ундан ташқари яна 60 га яқин одам вақтинча шартнома билан ишга олинган. Қурилиш ҳажми катта бўлиб, 3 босқичда амалга оширилмоқда. Унга ҳудуднинг рельефини ташкил қилиш, ирригация шохобчаларини ўтказиш ҳамда архитектура қисми, яъни биноларнинг қурилиши киради. Рельеф, яъни ҳудуд ландшафтини ташкил этиш, ирригация шохобчалари ҳамда майсазор барпо қилиш жуда нозик иш бўлиб, бунинг учун мутахассислар керак. Шунинг учун бу ишларни амалга ошириш учун чет эллардан мазкур соҳа усталарини таклиф этдик. Архитектура қисмига келсак, биноларни лойиҳалаштириш ва уларни қуриш учун маҳаллий ташкилотлар билан шартнома туздик.

Шуни айтишим мумкинки, ландшафт ишлари ва ирригация шохобчаларини ўтказиш ишларининг 99 фоизи бажарилди. Майсаларни ёткизиш бўйича 95 фоиз иш бажарилган. Майсазор ташкил этиш ҳам уч босқичда амалга оширилади. Биринчи босқич ишлари 100 фоизга бажарилди. Майса озгина ўсгандан сўнг 2—3 босқич ишларга навбат келади. Ҳозир кетма-кет қор ёғаётгани учун 2 ва 3-босқичда майса экиш ишларини охирига етказа ололмаяпмиз. Архитектура қисми ҳақида гапирадиган бўлсак 85 фоизга яқин иш бажарилган. Агар «Гольф-клуб»нинг очилиши май ойига суриладиган бўлса, биз режаларимиздаги барча қурилиш ишларини тугаллашга улгурамиз.

Албатта, «Гольф-клуб»имизда бутазорлар, яшил дарахтлар етишмайди. Албатта дарахтларнинг ўсиши бир ва икки йиллик иш эмас. Биз ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш ишларини доимий равишда мунтазам олиб борамиз. Булар биз қилиниши керак бўлган иш режаларимизга киритилган. Ҳар йили яшил майдонлар кенгайиб боради.

Яна шунга эътиборни қаратмоқчи эдимки, нафақат гольф-клуб қурилиши, балки унинг фойдаланиш жараёни ҳам муҳимдир. Чунки у махсус бизнес бўлиб, катта малака, махсус эътибор ҳамда билим талаб қилади. Шунинг учун бу ишга чет эл компанияларидан бирини жалб этмоқчимиз. Компания клубни бошқариш ва ишлатиш бўйича махсус шуғулланади. Танланган компаниянинг 5 мутахассиси билан беш йил муддатга ишлаб бериш учун шартнома тузилади. Чунки дастлабки беш йиллар гольф-клубдан фойдаланиш учун жуда масъулиятли йиллар бўлиб, шу вақт мобайнида гольф-клубнинг мақоми шаклланади. Биз ишонамизки, шу муддат мобайнида Ўзбекистон Республикасининг ўз мутахассисларини тайёрлай оламиз ва улар чет эллик мутахассисларидан эстафетани қабул қилиб оладилар. Биз ҳозирча шартнома тузмоқчи бўлган компаниямиз номини айта олмаймиз. Чунки ҳозирги вақтда биз мутахассисларни танламоқдамиз. Мажмуа ишга тушганда биз албатта бу ҳақдаги маълумотларни эълон қиламиз.

Ишонамизки, мажмуа ишга тушгач, ўзбекистонликлар бу спорт турини севиб қоладилар. Маълум вақт ўтгач, мамлакат шуҳратини жаҳонга ёя оладиган ҳақиқий профессионал спорт усталари етишиб чиқади.

Дония ЗОКИРОВА суҳбатлашди.

ҲУҚУҚИЙ МАСЛАҲАТХОНА

ТОШКЕНТ ШАҲАР АДЛИЯ БОШҚАРМАСИНИНГ БОШЛИҒИ **Жўрабой ҒАЙБУЛЛАЕВ** ТАҲРИРИ ОСТИДА

САВОЛ: Нотариал тартибда ўзбошимчалик билан қурилган иморатнинг олиш-сотиш шартномасини расмийлаштириш мумкинми?

ЖАВОБ: Ўзбошимчалик билан иморат қуриш ва унинг оқибатлари ҳақида Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 212-моддасида батафсил баён этилган бўлиб, унга кўра қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда қурилиш мақсадлари учун ажратилмаган ер участкаларида, шунингдек иморат қуриш учун зарур рухсатнома олмасдан ёки архитектура ва қурилиш нормалари ҳамда қоидаларини жиддий бузган ҳолда қурилган уй-жой, бошқа бино, иншоот ёки ўзга кўчмас мол-мулк ўзбошимчалик билан қурилган иморат ҳисобланади.

Ўзбошимчалик билан иморат қуришнинг ҳуқуқий оқибати шундан иборатки, бундай иморатни қурган шахс, унга мулк ҳуқуқини ололмайди. Шунингдек, бундай шахс уни тасарруф этишга, яъни олди-сотди қилишга, ҳадя этишга, ижарага беришга, шу иморатга нисбатан бошқа битимлар тузишга ҳақли эмас. Ва бинобарин, бундай битимлар нотариал идоралар томонидан расмийлаштирилмаслиги керак.

Лекин шуни ҳам таъкидлаш кераккки, Фуқаролик кодексининг юқорида кўрсатилган моддасининг тўртинчи ва бешинчи қисмларига кўра ўзбошимчалик билан қурилган иморатга нисбатан мулк ҳуқуқи суд тартибида эътироф этилиши мумкинлиги белгиланган. Бундай ҳолларда албатта, иморат гарчи ўзбошимчалик билан қурилган бўлса-да, суднинг ҳал қилувчи қарорига асосан, мулк эгаси деб топилган шахс бундай иморатни тасарруф этиш — яъни сотишга, ҳадя этишга, ижарага беришга, бу иморатга нисбатан бошқа битимларни тузишга ҳақлидир.

САВОЛ: Ер участкаларини олиш-сотиш шартномаларини нотариал тартибда расмийлаштириш мумкинми?

ЖАВОБ: Ер участкаларини олиш-сотиш масаласи, ер участкаларига мулк ҳуқуқи авваламбор, Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 188-моддасида белгилаб қўйилган. Унга кўра фуқаролар ва юридик шахсларнинг ер участкаларига бўлган мулк ҳуқуқи Қонун ҳужжатларида назарда тутилган ҳолларда, тартибда ва шартларда юзага келади. Ўзбекистон Республикасининг «Ер тўғрисида»ги амалдаги Қонунининг 12-моддасига асосан, ер участкаларига бўлган мулк ҳуқуқи шунда намоён бўладики, савдо ва маиший хизмат объектларини хусусийлаштиришда мазкур объектлар жойлашган ер шу объектлар билан биргаликда объект мулкдорига мол-мулк тариқасида берилади.

Юридик ва жисмоний шахсларнинг ер участкаларига мулк ҳуқуқи савдо ва хизмат кўрсатиш соҳаси объектлари, улар жойлашган ер участкаларига мулк ҳуқуқи уларга ўзлари ваколатхона биноси сифатида фойдаланилаётган иморат ёки иморатнинг қисмлари, шу жумладан ваколатхона бошлиғининг қароргоҳи, улар жойлашган ер участкаларининг, шунингдек мазкур ваколатхоналарнинг иморатларини қуриш учун ажратилган ер участкалари билан бирга сотилганда вужудга келади.

Чет эл юридик ва жисмоний шахсларнинг — дипломатик корпуси ходимларининг: Ўзбекистон Республикасида аккредитация қилинган матбуот вакилларининг, фирмалар, компаниялар ва халқаро ташкилотлар доимий ваколатхоналари ходимларининг, чет эл инвестицияси иштирокидаги корхоналарда доимий асосда ишловчи шахсларнинг, шунингдек республикада доимий истиқомат қилувчи ва яшаш учун гувоҳномаси бўлган шахсларнинг ер участкаларига мулк ҳуқуқи уларга уй-жой бинолари шу бинолар жойлашган ер участкалари билан бирга қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда сотилганда вужудга келади.

Мавжуда МАДАЛИЕВА,
Тошкент шаҳар Адлия бошқармаси халқ хўжалигида ҳуқуқий ишларни мувофиқлаштириш бўлими бошлиғи.

Тел.: 133-99-42.

Кейинги вақтда бот-бот одамлардаги самимийлик негадир йўқолиб бораётгани ҳақида сўз юритилмоқда. Хўш, нега шу ҳол юз бермоқда? Ёки шу пайтга келиб биз бошқача фикрлайдиган бўлиб қолдикми? Турмушимиз оқими ўзга томонга бурилиб кетдими?

Нега ҳамиша ҳам бир-биримизга самимий ва беғараз муносабатда бўла олмаймиз? Яхши сўз айтиш, бир-биримизнинг ҳожатимизни чиқариш шунчалик машаққатми?

Нуқтаи назар

ҚАДРИЯТНИНГ БАҲОСИ

Ақл-ҳушимиз жойида, турмушимиз ҳам бир нави, аммо қадр-қиммат-чи? Тонг саҳарданоқ бугун нима топаман, кечгача чўнтагим тўладими, деган ўйга борган кезларимиз бисёр. Афсуски баъзиларни бугун кимгадир беминнат ёрдам бераман, ўзгаларнинг оғирини енгил қилиб, дуо оламан деган хаёллар тарк этаётир. Айримлардаги ҳаётга баҳо беришда пулдорлик тушунчаси устунлик қилаётир. Нега борлиқни қаппайган чўнтак билан ўлчаймиз? Наҳотки, ҳар қандай ҳаракат муллажиринг измида бўлса? Шунча берсак, бунча оламиз деган бандаи-ғофилнинг фикри инсофданми? Наҳотки, бойликнинг қудратини шунчалик илоҳийлаштириб юборган бўлсак? Аксига олиб, ҳаром ишларда пора асқотади. Муллажиринг ҳар қандай мустаҳкам тўсиқни ҳам бир зумда чилпарчин қилишга қодирдек туюлади.

Турмушимизда учраб турадиган номаъқулчиликларни сеза туриб, уларнинг газак олишига гоҳида ўзимиз йўл очиб берамиз. Ёки бошқача қилиб айтганда, нопокликнинг бевосита иштирокчиси бўлиб қоламиз. Иллатни ўз вақтида бартараф этиш қўлимиздан келмайди. Бутун бемаънилик кўз ўнгимизда юз беради-ю, аммо ҳеч кимга «сен таъмагирсан, пораҳўрсан, сен жамиятнинг зулугисан», дея олишга журъат эта олмаймиз.

Кундалик ташвишлар хусусида нолиб фикр юритишга ўрганиб қолганмиз. Ким билан суҳбатлашмайлик, рўзғор ғамида эканлигига амин бўласиз. Хўш, шахсан ўзимиз жамиятни ўнглаш учун, элимиз фаровонлиги йўлида бирор фойдали иш қилаяпмизми? Халқимизнинг оғирини енгил қилиб, қўлимиздан келадиган юмушни қойилмақом бажаряпмизми? Ўз манфаатимизни кўпроқ ўйлаганимиз ҳам рост.

Беш панжа баравар бўлмаганидек, ҳар биримизнинг турмуш тарзимиз ҳар хил. Оилани бир меъёрга солиш, эртанги кун ташвиши билан яшаш осон кўчмайди, албатта. Англаб турибман, бу масала осон ва кўз очиб юмгунча ҳал этиладиган юмушлар сирасига кирмайди. Қолаверса, одамлар истаган ва кўнгли тўлиб ҳаёт кечирадиган, нознеъматлар бус-бутун жаннатмакон диёр бунёд этишнинг ўзи бўлмайди.

Гоҳида инсон лойиқ бўлган сўнгги ҳурмат ҳам равон кўчавермайди. Ўғил-қизлар оламдан ўтган ота-она мероси устида талашиб, марҳумлар руҳига оёқ қўйишганига қандай чидаш мумкин? Яқинда сўзлаб беришган бир нохуш воқеадан ҳамон ўзимга келолмайман: гавжум маҳалланинг кексаларидан бири оламдан ўтибди. Таомилга кўра, марҳумни қабрга қўйиш ва сўнгги инсоний бурчини бажаришга қўни-қўшнилар апил-тапил тўпланишибди. Жамоа йиғилганда жанозали ҳовлида содир бўлган тўс-тўполон ҳаммани лол қолдирган. Марҳумни қабрга қўйиш учун тўпланган халойиқ нима гаплигини англолмай гаранг бўлармиш. Тобут устида ака ва сингилнинг беорларча бир-бирини ҳақоратлашидан йиғилганлар ёқа ушлашибди. Ғавғо ота жамғармасидаги 40 минг сўм устидан чиқибди. Бир қориндан тушган жигарларни маҳалла аҳли бир бўлиб муросага чақирмасин, барибир уларга ҳеч ким бас келолмабди. Шунча йил апоқ-чапоқ бўлган, аммо мерос учун икки дунёда ҳам кечириб бўлмайдиган гуноҳга йўл қўйган фарзандлар ўрнига жасадни бегоналар қабрга қўйишибди.

Ҳеч ким дунёга устун бўлолмайди. Бунга умид қилиш нодонликдир. Зеро, ҳеч кимга ўзгалар ҳисобига бахтиёрлик насиб этмаган. Ҳар кимга ҳам инсоний баркамолликнинг ўз оёғи билан қадам ранжида қилгани маъқул.

Одатда инсон дунёга яхши яшаш, ширин турмуш қуриб, бола-чақалик бўлиш ниятида келади. Шу мақсадда ўқийди, меҳнат қилади. Афсуски, ҳамма ҳам ўз бахтига бирдан эришиш қудратига эга эмас. Албатта бунга олиб борадиган йўл оғир ва машаққатлидир. Ҳаёт синовларига ҳамма ҳам бардош беришига кафиллик йўқ.

Ҳозир орамизда оиласи бузилганлар бор. Йигит-қизлар бир-икки йил яшаш нариёқда турсин, ҳатто висол гўшасидаёқ бир-бирларига бегона бўлиб қолишмоқда. Ўлдим-куйдим, деб турганлар хиёл ўтмай судма-суд чопиб юришса нима қилайлик?! Хўш, нега шундай бўлаяпти? Бунга ким айбдор? Ҳеч ким у ёки бу масалада мен нотавонман, дейиш қудратига эга эмас. Охироқибатда қанчадан-қанча оилалар хазон бўлмоқда. Етим қолган болалар кўзида мунг. Нега, нега букилишга лойиқ бўлмаган қаддимизни ерга урамиз?

Қадимдан маълумки, Шарқ халқлари оила барқарорлигини ҳар қачон устун қўйишган. Турмуш осойишталиги учун ҳатто жонларини аямаган. Олижаноблик туфайли бир-бирларига кечиримли бўлишган. Ширин сўзлар, меҳр-оқибатлилик аждодларимизга хос бўлган фазилатлардир. Ана шу анъанага кўра японлар, ҳиндлар ва бошқа Шарқ халқлари қадимги удумларни қаттиқ сақлаб келишмоқда. Улар ҳар қандай шароитда ҳам икки ўртадаги аҳднинг муқаддаслиги учун куйинишади. Ҳиндистонда бўлганимда йўл бошловчидан кўп миллатли мамлакатдаги қўйди-чиқдилар хусусида суриштирдим. Дастлаб суҳбатдошим саволларимга ажабланиб қаради. Аммо мақсадимни англагач, онда-сонда бўлсада, никоҳни бекор қилиш ҳоллари учраб туришини тан олди. Аниқ бўлмаган ҳисоб-китобларга қараганда, 1 миллиардга яқин аҳолиси бўлган мўъжизалар мамлакатида ажралишган оилалар бор-йўғи 4 фоизни ташкил қилар экан. Гап келганда айтиш лозимки, мамлакатда никоҳ қоғозда ҳеч қачон қайд қилинмайди, йигит ва қизга диний маҳкамада оқ фотиҳа берилар экан, холос. Бир-бирига яратган олдида берган ваъдаси беқиёс кучга эга. Энг ажабланарлиси шуки, оила қураётган ёшлар ўртасидаги муҳаббат муҳим эмас. Аксинча, йигит ва қизнинг феъли бир-бирига мос тушса бас. Яна бир муҳим жиҳати шундаки, эркак ажралишдан сўз очиш ҳуқуқидан маҳрум. Чунки тўй харажатларини келин томон кўтаргани учун фақат аёлгина никоҳни бекор этиш масаласини қўяди. Фақат уч ҳолатда — агарда хотин эрига хиёнат қилса, 7 йилгача фарзанд кўришмаса ва аёл бедаво дардга чалинган бўлса эр ажралишни талаб этиши мумкин.

Юқорида баён қилинган фикрлар билан ақл ўргатиш фикридан йироқмиз. Фақат мулоҳазалар муштарийлар ҳукмига ҳавола этилади, холос. Қоғозга туширилган баёнлар айримларга эриш туюлиши ҳам мумкин. Ёки бу гапларга қўшилмаганлар ҳам топилади. Начора, ҳар бошда турфа хаёл. Боз устига қарашларнинг ҳар хил бўлишини инкор этиш қийин.

Инсоний қадр-қиммат асло йўқолмаса, дейман. Чунки одамзот ҳар қадамда адашиши, нотўғри сўзлаши, ножўя қадам қўйиши эҳтимолдан ҳоли эмас. Унинг бутун умри синовлардан иборат. Шу боис юз йил яшасанг ҳам, юз йил ўқишга, аниқроғи уқишга тўғри келади. Фақат бундан эринмаслик лозим. Бироқ ҳаммага маъқул хислатдан воз кечиш осондир. Аммо унга яна бошқатдан эришиш жуда оғир. Зеро, ҳар кимда ҳам бунга журъат топилмаса керак. Модомики, шундай экан, қадриятнинг баҳосини беҳуда излаб вақтни бой бермайлик. Унинг нечоғлик бебаҳо эканлиги шундай ҳам аён.

Ислом УСМОНОВ.

«Санойи нафиса» мусаввирлар ижодий гуруҳининг Камолиддин Беҳзод номидаги Ўзбекистон Давлат мукофоти совриндорлари Тойир Болтабоев, Хуршид Назиров ва Ғайрат Камоловлар янги иш устида.

Рустам Шарипов олган сурат.

Фан

«ЭГДЕСТЕН»НИНГ ХОСИЯТЛАРИ

«Эгдестен» препаратидан шу вақтгача танага қувват берувчи, камқонликка қарши ва юрак фаолиятини яхшиловчи модда сифатида фойдаланилар эди. Эндиликда унинг ошқозон яраси ва ўн икки бармоқли ичак касалликларини даволовчи хусусиятлари ҳам аниқланди.

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси ўсимлик моддалари кимёси институтининг гликозидлар кимёси тажрибахонаси ходимларининг олиб борган изланишлари натижасида юқорида қайд этиб ўтилган ютуққа эришилди. Бу тажрибахонанинг асосий ишлари Марказий Осиёда маданий ва ёввойи ҳолда ўсадиган ўсимликлардан олинган моддаларни тиббиётда қўллашдан иборат.

Бир вақтлар «Эгдестен» препаратини тайёрлаш учун хом ашё Россиядан келтирилар эди. Эндиликда Ўзбекистон ва Қозоғистон ҳудудларида ўсимлик заҳиралари борлиги аён бўлди. Ҳозирги кунда силен ўсимлигидан препарат учун керакли бўлган моддалар олиняпти. Бундан ташқари Сурхондарё вилоятида ўсувчи аюго ўсимлигидан ҳам хом ашё сифатида фойдаланиш мумкинлиги маълум бўлди. Стереоидли гармонлардан «Эгдестен» билан бир қаторда «Туркстерон» препарати ҳам тайёрланяпти. Унинг бепуштликни даволаш хусусияти борлиги аниқланди. Тажрибахона институтнинг фармакология тажрибахонаси билан ҳамкорликда иш олиб боряпти.

Алкалоидлар кимёси тажрибахонаси ҳам институтда етакчи ўринни эгаллайди. Бу ердаги илмий йўналишлар Марказий Осиё ва бошқа минтақаларда ёввойи ҳолда ўсадиган, маданийлаштирилган ўсимликларнинг алкалоидини ўрганиш, уни соф ҳолда ажратиб олиш, кимёвий тузилишини аниқлаш, тиббиётга керак бўлган доривор моддаларни топиш ва халқ хўжалигида қўллашдан иборат. Алкалоидлар ўз таркибида азот элементини сақловчи кучли физиологик фаолиятга эга бўлган мураккаб тузилишли органик моддадир. Кейинги икки йил мобайнида юзга яқин алкалоидлар ажратиб олиниб, уларнинг хусусиятлари ўрганилди. Йигирмага яқин бундай янги модданинг кимёвий тузилиши исботланди. Хусусан, Сибирь, Қозоғистон ва Қирғизистон ҳудудларида ўсадиган парпи, омонқора, исириқ сингари ўсимликлардан ажратиб олинган алкалоидлардан юрак фаолиятини (аритмия) яхшилашда марказий ва сиртқи асаб тизими ва болалар шол касаллигини даволашда фойдаланиляпти.

Биргина фумария ўсимлигидан олинадиган протопин алкалоиди ўт ҳайдовчи дори сифатида ва сариқ касалликларини даволашда қўлланиляпти. Шу билан бирга у жигар иш фаолиятини ҳам яхшилайди. Бу алкалоидни ажратиб олишда кимё фанлари доктори Эргаш Исроилов, доришунос Абдували Набиев, технолог Олим Содиқовларнинг ҳиссаси беқиёсдир. Айни кунларда тажрибахонада Қирғизистон тиббиёт муаммолари институти аспиранти Айнур Омонова ва Ўш давлат университети биология факультетининг аспиранти Урнисо Тешабоевлар парпи ўсимлиги устида тадқиқот ишларини олиб боришяпти.

Наргиза ПИРНАЗАРОВА.

Назм

Рамз БОБОЖОН,
Ўзбекистон халқ шоири

ШАҲРИМ ЖАМОЛИ

Тошкент жамолига тўймайсан қараб,
Яшил япроқларда ўйнар олтин нур.
Шаббода гулларни қучар эркалаб,
Гўзаллик қалбларга бахш этар ҳузур...

Салқин тонготарлаб чиқсанг кўчага,
Жўш уриб оқади ҳаёт дарёси.
Навбат бергуси йўқ кундуз кечага,
Кўзларда чақнайди меҳнат зиёси!

Бахтиёр ёшликни этиб намойиш,
Йигит-қиз кезади хиёбонларда.
Тошкент жамолига берар оройиш
Мустақиллик меҳри дастурхонларда...

Бари юрт меваси, дўстлик меваси,
Бари кўнгил тўқи, рўзғор савлати.
Шаҳарга ярашиқ—қишлоқ шеваси
Қадоқ қўл инсоннинг мулки, давлати.

Бир кафт дон-ла уйга олам нур кирар,
Бир бурда нон ила ҳаёт тўқлиги.
Захматкаш ўз ризқин киприк-ла терар
Қалбида мавж урар бола шўхлиги...

Кел дўстим, шаҳримнинг жамолига боқ,
Кўзларинг қувонсин Ватан завқидан.
Юрак тепишига тутиб кўр қулоқ,
Эртанинг садоси янграр шавқида...

ЧИРОҚЛАР

Чироқлар порлайди хиёбонларда,
Оқшом-қиз шуълалар денгизига ғарқ.
Чироқлар, чироқлар кенг майдонларда
Йўлларда, чўлларда, боғ-бўстонларда.
Кел, кел, эй севгилим қуёш бўлиб балқ!

Шуълалар ўйнайди ол ёноқларда,
Чироқлар чорлайди чароғбонини.
Чироқлар порлайди боғу роғларда.
кўлларда,
тоғларда, сўлу соғларда,
чорлайди, севгилим,
меҳрибонини, чароғбонини...

ЯНГИ ТОШКЕНТ ҚЎШИҒИ

Янги Тошкент тўйга чорлар
Дўстларин тонг чоғида.
Шараф нури мангу порлар
Истиқлол байроғида.

Янги Тошкент, янги бўстон.
Янги уйлар муборак!
Янги меҳнат, янги достон,
Янги куйлар муборак!

Ўзбек элин пойтахти,
Янги Тошкент омон бўл!
Пешонангда қуёш балқди,
Бахти бекам жаҳон бўл!
Омон бўл!!!

Шаҳримиздаги 70-мактабда шу турдаги барча ўқув муассасаларида бўлгани каби биринчи синф ўқувчиларининг лотин ҳарфларини ўрганишлари туғалланиши муносабати билан «Алифбе байрами» ўтказилди. Жажжи ўқувчилар «Алифбе» китоби билан хайрлашиб «Она тили» дарслигини қўлга олишди. Байрам қувноқ қўшиқ, шеър ва рақсларга бой бўлди.

СУРАТЛАРДА: қизчалар байрам рақсини ижро этишмоқда; ота-оналар комитети аъзоси Хосият Аҳмедова болаларга китоблар тарқатаяпти.

Равиль Альбеков олган суратлар.

Малҳамлар

ЗАЪФАРОН

Заъфарон ингичка узун баргли, пиёзсимон илдизли ўсимлик. Бўйи 40-60 сантиметр, маданий шароитда 1 метргача ўсади. Қаламга ўхшаш новдаси туксиз, усти озгина оқ бўлади. Кўсаги чўзиқ.

Бу ўсимлик май ойининг охирларида юқори қисмидан шох чиқариб, 15-20 тагача кўсак тугади. Июнь-июль ойларида гуллайди ва ерга қор тушгунга қадар очилиб туради. Гулининг ранги қизғиш тўқ сариқ, ботаётган қуёш рангига ўхшайди. Унинг гулидан бўёқ ва зиравор тайёрланади. Хушбўй бўлганлиги учун пазандаликда асқотади. Овқатни ҳуштаъм ва рангдор қиладиган, заъфар деб юритиладиган тўқ сариқ зиравор ҳам заъфарон гулидан тайёрланади.

Заъфарон республикамизнинг адир ва тоғларида табиий шароитда ўсади.

Ҳозирги вақтда заъфаронни баъзи хонадонларда ҳам ўстиришади.

Заъфарон халқ табобатида қадимдан ишлатиб келинган. У киши танасидаги тиқилмаларни очади, кўзни равшан қилади, малҳами юз рангига чирой қўшади. Оғиздан ёмон ҳид келганда заъфаронли чой ичиш тавсия этилади. Юраги сиқилган одамга ажойиб малҳам бўлади.

Абу Али ибн Сино заъфарон юракка қувват бўлади, кишини хурсанд қилади, балғам кўчиради ва нафас органларининг фаолиятини яхшилайди, деб ёзган. Шунингдек, заъфарон меъда ва жигарга қувват бахш этади, сийдик ҳайдайди. Баъзи дорилар организмга яхши таъсир қилиши учун унга заъфарон қўшилади.

Буғдой уни ва крахмалга заъфарон қўшиб ишлатилганда сепкилни кетказади. Мошга қўшиб заъфарон қайнатилса, асаб оғриқларида яхши наф келтиради.

Заъфарон фойдали ўсимлик бўлиши билан бирга, нохуш асоратлари ҳам бор. Жумладан бошни оғритади, меъёридан ортиқча истеъмол қилинса кишини заҳарлайди, хотирани сусайтиради.

Заъфароннинг маданий шароитда етиштириладиган плантациялари йўқлиги сабабли илмий тиббиётда ишлатилмайди. Фармацевтика саноатида препаратлари ишлаб чиқарилмайди.

КАРАМ

Атлантика океанининг Европа қирғоқлари карамнинг илк ватани ҳисобланади. Ҳозирги аҳоли истеъмол қилаётган кўпгина карам навларини қадимги римликлар етиштирганлар.

Карамнинг етмиш хили мавжуд бўлиб, боғ карами, гул карами, оқ, қизил брюсель, савой, кольраби, ёввойи карам каби турлари кенг тарқалган. Карам навларининг орасида гул карами ўзига хос таъм ва хушбўйликка эга. Ёввойи карам эса аччиқроқ бўлади.

Шифобахш ўсимлик — карам қадим-қадимдан кишиларнинг дардига малҳам бўлиб келган. Масалан, қадимги грек халқлари, римликлар карам билан уйқусизликни, эпилепсия касалликларини даволаганлар. Буюк саркарда Искандар Зулқарнайн лашкарларига куч-қувват бахш этиш мақсадида жангга кириш олдидан уларга карам ёки карамли таомлар истеъмол қилдиргани ҳам бежиз эмас. Карам кайфни тарқатади, иштаҳани очади, унинг шарбати беморни тез оёққа турғизади. Шунингдек, у энг яхши дармон-дори берувчи парҳез таом ҳисобланади. Карам таркибини асосан сув ташкил этса-да, аммо унда яна киши организми учун зарур ва фойдали бўлган жуда кўп моддалар мавжуд. Масалан, қанд моддаси, оқсил, минерал тузлар, турли ферментлар, олтингугурт ва фосфор тузлари С, А, В1, В2, В5, Р, К сингари дармондорилар карам таркибидан ўрин олган. Шу боис, карам кўп дардга даво. Жумладан, жигар касалига чалинган беморга карам солиб тайёрланган таомларнинг фойдаси катта.

Агар карамни чайнаб, суви сўрилса, бўғилган овоз очилади. Организмдаги ёғлар алмашинуви жараёнини карам бошқаради. Бу эса ўз навбатида танадан ортиқча холестеринни чиқариб юборади-да, паришонхотирлик хасталигининг олдини олади. Карамда пешобни ҳайдаш хусусияти ҳам бор.

Карамнинг ўзидан ташқари, унинг шираси ҳам табобатда кенг қўлланилади. Карам ширасини тайёрлаш унчалик қийин иш эмас. Бунда оддий шира ажратгичдан фойдаланиш мумкин. Мабодо у сизда йўқ бўлса, карамни қиймакачдан ўтказиб, ширасини тоза докадан бирор идишга сузиб олинади. Ширани бир кунлик эҳтиёж учун тайёрлаш тавсия этилади. Чунки у кўп тайёрланиб, узоқ вақт сақланганда ўзида нохуш ҳид пайдо қилади. Янги ширани салқин жойда сақлаш мақсадга мувофиқдир. Ошқозон касалликлари билан оғриган кишиларга ана шу суюқликдан ҳар куни уч-тўрт стакандан ичишни маслаҳат берилади. Албатта, бу тадбир овқатланишдан олдин бажарилиши керак. Бундай даволаш усулини бир ой, зарурат туғилганда яна ҳам узайтирса бўлади.

Маълумки, янги карам шираси ҳар доим бўлавермайди. У ҳолда нима қилиш керак? — деган саволнинг туғилиши табиий. Олимлар бунинг ҳам чорасини топганлар. Улар карамнинг қуруқ ширасини яратишди. Қуруқ ширасининг олиниши худди қуруқ сутнинг олиниши усулига ўхшайди. Карамнинг қуруқ шираси — талқони барча фойдали моддаларни ўзида сақлаб қолади. Хулоса қилиб айтганда, карам нафақат ризқу насиба, балки у шифобахш ўсимлик, доно табиатнинг инсонга инъом этган бебаҳо неъмати ҳамдир.

Мирзамир МИРЗАШАРИПОВ,
доришунос.

Баҳор юмушлари

ДАРАХТ ҚАНДАЙ БУТАЛАДИ?

Ўлкамизга баҳор келиши билан томорқада юмушлар кўпайиб қолади. Шундай ишлардан бири мевали дарахтларга шакл бериш ва уларни буташдир.

Мевали дарахтларга шакл бериш ва буташ натижасида уларга ҳаво ва ёруғлик яхши ўтади, касаллик ва ҳашаротлар кўпаймайди. Озиқ моддаларнинг ҳосилсиз новдаларига сарф бўлиши камаяди. Ҳосилдорлик ортади ва сифати яхшиланади. Дарахтларнинг ҳосил бериш даври чўзилади, шохлари синиб кетмайди. Тўғри шаклланган ва буталган шохлар бақувват ўсади.

Дарахтларга шакл бериш ва буташ ишлари новда куртакларининг бўртишига қадар тугалланиши зарур. Бир яшар мевали кўчатлар экилганда унда 3—4 та ён новда билан марказий новда бўлса, ён новдалар узунлигининг ўсишига қараб 40-50 фоизи қирқилади, ҳатто ён новдалар бир хил баландликда бўлиши керак. Марказий новда ён новдаларга нисбатан 25-30 сантиметр узунроқ қолдирилади.

Бизнинг шароитда олма, нок, ўрик, гилос ва олхўри дарахтларига ярусли схемада шакл берилади. Марказий танада биринчи ярусдан 60-70 сантиметр юқорироқда иккинчи яруснинг иккитаси схема новдаси шакллантирилади ёки якка-якка жойлаштирилади. Тана бўйлаб скелет новдаларининг бир-биридан жойлашиш масофаси камида 20 сантиметр бўлиши лозим. Сийрак ярусли схема бўйича тўла шакллантирилган мева дарахти биринчи тартибдаги беш-олтита скелет новдадан иборат бўлиши керак. Биринчи тартибдаги новдаларни шакллантириш билан бир вақтда иккинчи ва учинчи тартибдаги новдалар ҳам шакллантирилади. Иккинчи тартибдаги биринчи шох биринчи тартибли шохда яратилиб, унинг асосидан 30-40 сантиметр узоқликда бўлиши керак, иккинчи шох биринчисидан 25-30 сантиметр оралатиб шакллантирилади. Учинчи тартиб шохларига ҳам шу тариқа ишлов берилади.

Ёш дарахтларга бир-икки йил давомида шакл бергандан сўнг уларни кўп буташ тавсия этилмайди, чунки бу ҳолда улар зўр бериб бўйига ўсади ва ҳосилга кириш вақти кечикиб кетади. Бу даврда буташда яхши шохланган, бироқ тарвақайлаб кетмаган шох-шабба яратиш кўзда тутилади. Мева дарахтлари шох-шаббасини дастлабки беш-етти йил давомида шакллантириш лозим.

Бир йиллик новдаларнинг ўсиши 40-45 сантиметр бўлса, улар қисқартирилмайди, 60 сантиметрдан кўпроқ ўсган новдалар қисқартирилади. Агар новдаларнинг узунлиги 15-20 сантиметр бўлса, у ҳолда дарахт шох-шаббаларини ёшартириш тавсия этилади. Бунинг учун май ойида ён шохлар 2—3 яшарлик она шохларга тақаб қирқилади ва шу билан бирга уйқуда ётган куртакларни уйғотиш ҳисобига янги шохлар пайдо қилинади. Янгидан ҳосил бўлаётган алоҳида узун новдалар 40-45 сантиметр узунликда ҳосил шохларига айлантириш мақсадида қисқартирилади. Бир жойдан қалинлашиб чиққан новдалар сийраклаштирилади.

Гилос кучли ўсиши ва оз шохланиши билан фарқ қилади. Унинг бир йиллик, яшил новдаларини 40-45 сантиметр узунликда кесиб, чилпиб туриш шох-шаббалар ва ҳосилли даста шохларнинг кўпайишини тезлаштиради. Шафтоли кўчатлари дастлабки йилларда тез ўсади, кўп шох чиқаради ва тезда мева бера бошлайди. Меваси бир йиллик новдаларда битади. Буталмаса шох-шаббаси қалинлашади, ички қисмидаги шохларнинг барги тўкилиб кетади, мевалар фақат ташқи шохларда пайдо бўлади. Бунда дастлабки бир-икки йил давомида бир йиллик новдалар қисқартиб турилади ва шох-шабба сийраклаштирилади. Асосий шохларнинг учидан ўсиб чиққан узунлиги 50-60 сантиметрли ва ундан узун новдалар учдан бир қисмига ёки ярмисига, калтароқлари эса чорак қисмига қисқартирилади.

Шафтоли ҳосил бера бошлаганидан сўнг шох-шаббаси сийраклаштириб турилади, синган, қуриган, соялатувчи шохлар ҳамда заиф новдалар олиб ташланади. Бу вақтда кучли ўсган шохлардан ён шохчалар ҳосил қилиш учун улар қисқартирилади. Асосий шохлардаги мева шохчалари, заиф ва шох-шаббани соялантирувчи шохлар тагидан кесиб ташланади, бунда кучли ўсган шохлар бир-биридан 10-15 сантиметр оралиқда қолдирилади. Шохларни кесишда мева куртакларининг жойланиши ҳам ҳисобга олинади. Баъзи новдаларда ҳосил куртаклар новданинг учида, баъзи навларда эса новданинг пастки қисмида пайдо бўлади. Биринчи ҳолда новдалар камроқ, иккинчи ҳолда эса кўпроқ қисқартирилади. Кесиклар 3 сантиметрдан катта бўлганда бўёқ суртиб қўйилади.

Мевали дарахтларда йил бўйи илдиз бўғизидан ва танасидан чиққан бачкилар таги билан кесиб ташланади. Баҳорда дарахт танаси она шохларининг туби икки миқдор сўндирилган оҳакка бир миқдор соф тупроқ аралаштириб тайёрланган суюқлик билан оқланади. Ана шу бир челак суюқликка 200—300 грамм мис кукуни солиб оқлаш дарахт танасини елим оқиш касаллигидан сақлайди.

Маҳдий РАЗЗОҚОВ.

СУРАТДА: шакл берилган ва буталган олма дарахти.

Қатралар

МЕҲР ОЛОВИ

Дала ё қирда ёлғиз қолганда табиат изғиринига бўш келмайман. Ҳу-ҳулаб қўлларимни бир-бирига ишқайман. Совуққа олдирмайман. Югурсам товонларимдан ўт чақнаётгандек. Лолагун юзимдан буғланиб тер силқийди. Изғириннинг бундан гўё баҳиллиги ошиб, чинқириб увиллайди. Демак мен ғолиб. Кўнглимда ёздагидек илиқлик, яйраш.

Эртасига бир одамнинг тўнг-совуқ сўзидан қалбим чунон музлайдики, кўксимни худди каттакон муз эза бошлайди. Таним ғалати оғриқдан сим-сим... қонларимни гупиртириб қилган ҳаракатим ҳам, қуёшнинг тафти ҳам оғриққа таъсирсиз.

Бирдан-бир чора меҳри оловлар бағрига ураман ўзимни. Шуларнинг юпанч, меҳр тафтидан кўксимдаги муз эрийди. Енгил тортаман, бор бўлсин тоғдек таянч. Ширин сўзли дўстларимнинг меҳр олови!

НЕЪМАТЛАР ОНАСИ

Хонтахта устидаги хилма-хил пишириқлар мақтанчоқликда бир-биридан ўтмоқчи. Лагандек қатлама буралиб-буралиб, «Ёғлиқман, ким еса тўқ тутаман» деса, қовурма чучвара қулоғини шалпайтириб, «Есанг кумир-кумир, хушхўрман» дейди.

— Ширинликда сизлардан кам эмасман, — гапга аралашади юмалоқ лўппи юзли бўғирсоқ.

Мақтаниш ва ножўя ҳаракатларидан пишириқларнинг эти синиб тўкилади. Оз-оздан қанча исроф!

— Бас қилинглар, ҳеч бирингизга қойил қолмадим. Фақат ғурурга берилиб, меҳрли ун — онангизни эсга олмадинглар. Шундоқ кунда энг аввал ун — онангиз омон бўлсин, — деди дастурхон.

ШИРИН СЎЗ

— Ассалому алайкум!

Ишга шошилиб кетаётган йигитнинг қўли кўксида. Мўйсафидга салом беради. Ота алик оларкан, дил қулфи очилганидан мамнун дуо қилади.

— Отангга раҳмат, бахтингни берсин.

Йўл-йўлакай яна қанча салом-алик, яхши тилак, дуолар...

Ота новчароқ бошқа бир ёшга рўбарў бўлганда:

«Ё тавба»лаб ҳайрон: йигитнинг икки қўли чўнтагида, ҳода ютгандек типпа-тик ўтиб кетади. Бошини баландлаб, нигоҳлари билан олисларни қамраб олмоқчидек юқорилаб боради. Ён-верига қайрилиб қарамайди, гўё бу дунё фақат ўзиники. Ё тавба, бир оғиз ширин сўзнинг нимаси малол келаркин унга?! «Саломингни еб қўйдингми, эй одобсиз?» дея олдини тўссинми? Йўқ, бундан нима наф? Унинг лоқайд ва мудроқ қалбини забт этиб, сўраб олинган салом самимий қалб саломидек ёқимли бўлармиди?

ҲАСАД

Таниқли полвоннинг омади келиб, курашда не-не рақибларни доғда қолдирди. Йиқитдию йиқилмади. Рақиблардан бирининг оғайниси полвоннинг ютуғига тан бергиси келмай, мийиғида кулиб қўйди.

Тасодиф юз берди. Кураш майдонидан мардона чиқиб келаётган полвон бехосдан тийғаниб, чўккалаб қолди. Ҳалиги киши шуни кутган эканми, уни изза қилгандек хохолаб юборди.

Шундайлар бор: тоғдек ютуғингни ҳасад пардасига яшириб, заррадек нуқсонингни эса ошириб-тоширадилар.

ҚУДРАТЛИ КУЧ

Бочка тахталари иссиқдан қуриб, бир-биридан ажраган. Шундоқ оғир кунда темир ҳалқа уларнинг тўкилиб кетмаслиги учун ўз ўрнида: «Менга суяниб тураверинглар. Яхши кунлар яқин. Сабр таги сариқ олтин», дегандай маҳкам, мардона турибди. Яна тузлама қилишнинг пайти яқинлашди. Бочка энди ҳовузда.

— Яхшиям сув бор экан. Бир-биримизга жипслашдик, — деди тахталардан бири.

— Сув бор экан қақшаб тарқалиб кетмаймиз, — унинг фикрини қўллади иккинчиси.

Лекин улар иссиқда ҳам, сувда ҳам ўзларини бирлаштириб турган ҳалқани унутган эдилар. Феълларига яраша тасодиф юз берди; ҳалқанинг занглаган жойи узилиб кетди. Ҳар ён сочилган тахталар бир-биридан узоқда. Яқинлашиб, зичлашишга қани имкон, ё бир етакчи куч?!

ЁШЛИГИДАН...

«Улғайса уйга тўсин ё синч бўлар» деган умид билан экилганди ниҳол. Бироқ у қаровсиз, ўз ҳолича қийшиқ ўсди.

Боғбон эгри жойи тўғри бўлсин деб уни тиззасига тираб тортган эди, қирс этгандай бўлди. Эгилмади. Яна бир интилса синиб кетадиган. «Озуқасини бериб, мизу бетартиб ўсишига бефарқ бўлибмиз-да. Энди эпга келгунча азоб бермаса».

— Вақт ўтганда чираниб, мени ҳам ўзингизни ҳам қийнаяпсиз. Ёшлигимдан тўғрилаб ўстирмадингиз? — боғбондан гинахонлик қилди ниҳол.

Боласининг ёшлигида тарбиясига лоқайд бўлган ота-она кейин роҳат ўрнига азоб чекади.

Ғани АБДУЛЛАЕВ.

Спорт

ҲАМШАҲАРЛАРИМИЗ БИРИНЧИ

Тошкентдаги 110-мактаб спорт мажмуида республика ёшлар ўйинлари дастуридан жой олган бадминтон мусобақалари ўз ниҳоясига етди. Мусобақаларда Тошкент шаҳри ва республика вилоятларидан юзга яқин спортчилар иштирок этишди.

Беллашувнинг якка тартибдаги тури бўйича эркаклардан тошкентлик Артур Фотиҳов, қизлардан эса тошкентлик Маша Стужановалар биринчи ўринни эгаллашди. Жуфтлик баҳслар бўйича эркаклардан тошкентлик Евгений Шарметов, Артур Фотиҳов ҳамда самарқандлик Шерзод Акаберов ва Мақсуд Ориповлар, аёллар ўртасида эса тошкентлик Алёна Тимникова, Елена Хамидулина ва самарқандлик Инесса Воробьёва билан Гулнора Ашуровалар муваффақият қозонишди.

Команда ҳисобида шаҳримиз спортчилари биринчи, самарқандликлар иккинчи, андижонликлар учинчи ўринни қўлга киритишди.

Шожалол ШОҚОСИМОВ.

Ажойиботлар

КЎЗОЙНАКЛАР ИШҚИБОЗИ

Люксембурглик фуқаро Петер Пауль Плюкфельдернинг коллекцияси барчанинг эътиборини ўзига тортади. Чунки у узоқ ва яқинни кўрсата олувчи 500 га яқин кўзойнакларни тўплаган. Унинг кўзойнаклари ичида турли асрларга мансублари ҳам бор. Петер, айниқса XVI асрда ишланган, қалпоққа ўрнатилган кўзойнагини кўз-кўз қилишни хуш кўради. Бир нарса ўқимоқчи бўлсангиз, қалпоқни киясизу ишингизни бажаришга киришасиз. Бу кўзойнак ўз асрида одамларга жуда қулай бўлганлиги аниқ. Чунки ўша даврларда кутубхоналар деярли иситилмас эди. Шу сабабли ҳам Петернинг энг фахрланадиган бу кўзойнаги ихтиро қилинган бўлса ажаб эмас.

УЙНИНГ ТЎРИДА САҚЛАНАДИ

Буюк британиялик Майкл Робертсон нондан сухари тайёрлайдиган электр асбобларини йиғади. Ҳозирча унинг бу экспонатларининг сони 100 га яқинлашиб қолди. У ўз асбобларини жуда асраб-авайлайди. Айниқса, электр асбоблари орасида Майкл учун энг эъзозлиси 1935 йилда ишлаб чиқарилгани ҳисобланади. Чунки уни бир вақтлар отасига совға қилишган. Бу асбоб отасини эслатиб тургани учундир Майкл уни меҳмонхонада, уйнинг тўрида сақлайди.

МУЗЕЙ ОЧИШ НИЯТИДА

Венгриялик Шендор Фольдининг келажакдаги орзулари юксак. У мамлакатда ягона бўлган авиация музейини очиш ниятида тер тўкмоқда. Қандай қилиб дейсизми? Шендорнинг ўзи собиқ ҳарбий учувчи бўлиб, ҳозирда темир-терсаклар билан савдо-сотиқ қилади. Бундан ташқари у ўзини қизиқтирган машғулот — ҳисобдан чиқарилган яроқсиз самолётларни йиғиш билан шуғулланади. Ҳозиргача унинг коллекциясида турли мамлакатларда ишлаб чиқарилган 7 та самолёт мавжуд.

ҚИРОЛЛАР ҲАМ...

Қироллар ҳам турли нарсаларни йиғишга ишқибоз бўлишган экан. Қирол Эдуард V тахт йиққан бўлса, қиролича Елизавета II нинг отаси Георг VI чойнаклар йиғишга жуда ўч бўлган. Унинг турли нусхадаги мингдан ортиқ чойнаги бўлган экан. Германиялик «темир канцлер» Отто Бисмарк ҳарорат ўлчагичлар тўплаган экан.

Дилноза ҒИЁС қизи тайёрлади.

Ҳаракатланиш хавфсизлиги ойлиги

ҲАР БИРИМИЗНИНГ БУРЧИМИЗ

Бугунги кунда нохуш йўл-транспорт ҳодисаларининг олдини олиш, ҳаракат хавфсизлигини таъминлаш долзарб масалалардан бирига айланмоқда. Айниқса Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузурида Ҳаракат хавфсизлигини таъминлаш бўйича алоҳида комиссия тузилгани ва бу борадаги ишларни ташкиллаштириш, муаммоларни бартараф этишга жиддий таъсир кўрсатаётгани айни муддао бўлмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1997 йил 5 декабрдаги 539-сонли қарорига асосан Ўзбекистон Республикаси йўлларида ҳаракатланиш хавфсизлигини таъминлаш тўғрисидаги Низомни ишлаб чиқиб, амалга татбиқ этила бошланиши ҳам нур устига аъло нур бўлди. Мана тўрт кундирки, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг Фармойишига мувофиқ мамлакатимизда «Ҳаракатланиш хавфсизлиги ойлиги» ўтмоқда. Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси Давлат автомобиль назорати тарғибот бўлими бошлиғи, милиция подполковнига Азиз Эрназаров билан ана шу ойлик ва Низом ҳақида суҳбатлашдик.

— Ушбу Низомда «Йўл-транспорт ҳодисалари мамлакат иқтисодиётига ва жамиятнинг маънавий ҳаётига жуда катта зарар етказиши мумкин бўлганлиги учун йўлларда ҳаракатланиш хавфсизлигини таъминлаш давлат олдида турган муҳим вазифалардан бири деб ҳисоблансин» дейилган. Ҳақиқатан ҳам бундай нохуш ҳодисаларнинг иқтисодиётга, инсон маънавиятига, саломатлигига зарари катта. Транспорт ва бошқа техник воситалар, турли предмет, буюмларнинг шикастланиши, жароҳат олган кишиларнинг даволаниши учун ажратилаётган сарф-харажатлар эса мамлакат иқтисодиётига таъсир кўрсатмай қолмайди. Шу боисдан ҳам йўллардаги ҳаракат хавфсизлигини таъминлаш давлат олдида турган муҳим вазифалардан бири деб ҳисобланган ва уни амалга ошириш учун зарур чора-тадбирлар белгиланган. Уни ташкиллаштириш, амалга оширилишини таъминлаш ишлари қандай меъёрий ҳужжатларга асосан ва кимлар томонидан амалга оширилиши Низомда аниқ кўрсатиб ўтилган.

Шунингдек, Низомда «Йўлларда ҳаракатланиш хавфсизлигини таъминлаш билан боғлиқ вазифаларни бажариш вазирликлар, давлат қўмиталари, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар, Тошкент шаҳри, шаҳар ва туманлар ҳокимликлари, мулкчилик шаклидан қатъи назар, концерн, корпорация, компания, корхона, ташкилот, муассаса, жамоат бирлашмалари ва ижодий уюшмалар, Ўзбекистон Республикасида яшовчи барча жисмоний шахсларнинг бурчидир», деб таъкидлаб ўтилган. Бу бежиз эмас, албатта. Деярли ҳар бир инсон йўлда гоҳ ҳайдовчи, гоҳ йўловчи, пиёда сифатида ҳаракатланади. Йўллардаги ҳаракат хавфсизлиги биринчи навбатда ўзларининг ҳам хавфсизлиги ҳисобланади. Унинг тўла таъминланиши хавф-хатардан ҳоли ҳолда ҳаракатлантиришларини кафолатлайди. Катталар ёшларнинг, раҳбарлар қўл остидагиларнинг хавфсизлигини таъминлашлари шунчаки хоҳиш истакларигина эмас, бурчлари ҳамдир.

Ушбу Низомда маҳаллий ҳокимият ва ижро этувчи органлар томонидан йўлларда ҳаракатланиш хавфсизлигини таъминлаш бўйича амалга оширишлари лозим бўлган вазифалар аниқ ифодаланган. Яъни улар ушбу масалаларга оид режа ва ҳуқуқий дастурларни тасдиқлаб, мувофиқлаштириб, уларнинг ижросини назорат қила боришлари керак. Ўзларига тегишли ҳудудда ҳаракат хавфсизлигини таъминлаш ва ушбу мақсадда ўтказиладиган тадбирларга қонунчиликда белгиланган тартибда маблағ билан таъминлаш, йўлларда ҳаракатланиш хавфсизлиги талабларини ўқитишни ташкил этиш, йўллар ва кўчаларни қуриш, тузатиш, йўлларни қўриқлаш, хизмат кўрсатиш шохобчаларини ташкил этиш ва улардан фойдаланишни назорат қилиш кабилари алоҳида қайд этилган.

Шунингдек, улар томонидан ўз ваколатлари доирасида ҳаракатланиш хавфсизлигини таъминлашга қаратилган қарорларни бажариш республика ҳудудидаги барча юридик ва жисмоний шахслар учун мажбурий бўлиши қайд этилган. Давлат автомобиль назорати хизматига берилган бундай имкон ҳаракат хавфсизлигини таъминлаш борасидаги ишларни юритишда, уни янада яхшилашда жуда қўл келиши турган гап.

Низомда Давлат автомобиль назорати хизмати зиммасидаги асосий вазифаларнинг аксарияти олдинги Низомларда ҳам қайд этиб ўтилган. Бироқ ушбу Низомда уларнинг ҳам ҳар бири замон талабига мослашиб ўзгариш ва қўшимчалар қайта ишлаб чиқилгани ва атрофлича талқин этиб ўтилгани яққол кўзга ташланиб турибди.

Низомда «автотранспорт воситалари ҳайдовчиларини тайёрлайдиган ўқув ташкилотларини рўйхатга олиш ва ўқув жараёнини назорат қилиб бориш, транспорт воситаларини оммавий бошқариш масаласи бўйича имтиҳон олиш, автотранспорт воситаларини бошқариш ҳуқуқини берувчи гувоҳномаларни топшириш, бу масалаларда жаҳондаги илғор тажрибаларни ўрганиш ва ҳаётга татбиқ этиш лозимлиги» алоҳида киритиб ўтилган. Ҳақиқатан ҳам бу муҳим масала жаҳондаги илғор тажрибаларни ўрганиш, унинг ижобий томонларини ўзлаштириб, амалда қўллаш энг самарали усуллардан бири ҳисобланади. Республикамиз мустақилликка эришгач, бундай масалаларга эътибор янада кучайди. Эндиликда ҳар бир соҳа, ҳар бир хизмат тармоғида умумжиҳат тажрибасига таянган ҳолда иш юритиш чора-тадбирлари имкон қадар кўрила бориши лозим.

Давлат автомобиль назорати хизматининг асосий вазифалари қаторига «Моддий-техника базаси, ўқув жараёнини ташкил этиш талаблари даражасида бўлган ўқув ташкилотларида ҳайдовчилар тайёрлаш ва қайта тайёрлашга рухсат бериш» ҳам киритилган. Бундай ҳолларга зид ҳолатлар бўлганда эса, яъни моддий-техника базаси талаб даражасида бўлмай қолган, ҳайдовчилар сифати қониқарсиз бўлган ўқув ташкилотларининг фаолиятини тўхтатиб қўйиш ёки тақиқлаш ҳуқуқи берилган. Дарҳақиқат, ҳайдовчиларни тайёрловчи ўқув ташкилотларининг фаолиятига жиддийроқ аҳамият берилиши кундан-кунга ниҳоят муҳим бўлиб бормоқда.

Низомда ДАН ходимларига «Вазирликлар, идораларга мулкчилик шаклидан қатъи назар барча муассасалар, корхоналар, ташкилотларга тўсиқсиз кириш, зарур маълумотлар ва ҳужжатларни бепул олиш, мансабдор шахслар ва фуқаролар томонидан йўлларда ҳаракатланиш хавфсизлигини таъминлашга ва атроф-муҳитни автотранспорт воситаларининг зарарли таъсиридан ҳимоя қилишга оид қоидалар, меъёрлар ҳамда ўлчамларнинг бажарилишини текшириш» имконияти берилган. Шунингдек, «Мансабдор шахслар ва фуқароларга йўлларда ҳаракатланиш хавфсизлигини ва атроф-муҳитни ҳимоя қилишга оид қоидалар, меъёрлар ва ўлчамлар талаблари бузилишини бартараф этиш тўғрисида бажарилиши шарт бўлган ёзма кўрсатмалар бериш» ҳуқуқи берилган. Бироқ кўпгина фуқаролар ҳамда мансабдор шахслар йўллардаги ҳаракат хавфсизлигига оид нарсаларни ўзларига дахли йўқ деб айтишади ҳамда унга етарли даражада эътибор берилмайди. Аслида йўллардаги ҳаракат хавфсизлиги ҳар бир фуқаро, мансабдор шахс, қолаверса ҳар бир инсонга дахли бўлибгина қолмай, балки уларнинг ҳаёти, соғлиғи билан боғлиқ ўта муҳим масала ҳисобланади.

Ушбу Низомда «Йўлларда ҳаракатланиш хавфсизлигини таъминлаш соҳасида тарғибот ва ташвиқот ишларини олиб боришда, шунингдек, оммавий тадбирларни ўтказишда, йўл-транспорт ҳодисалари, йўл ва кўчалардаги ҳаракатланиш хавфсизлигига таъсир этувчи мураккаб об-ҳаво шароитлари, олиб қочилган, ўғирланган, жиноят содир этишда алоқаси бўлган ва йўл-транспорт ҳодисаси юз берган жойдан яширинган транспорт воситаларини қидиришда ва бошқа ҳолларда шошилинч хабарларни беришни ташкил этишда оммавий ахборот воситалари имкониятларидан бепул фойдаланиш» мумкинлиги билдирилган. Оммавий ахборот воситалари орқали биргина чиқиш билан юзлаб, минглаб ва ҳатто миллионлаб одамларга таъсир ўтказиш, кўплаб нохуш йўл-транспорт ҳодисаларининг олдини олиш мумкин. Шу боисдан ҳам бу борада матбуотда чиқишлар қилишнинг аҳамияти ниҳоятда катта. Зеро, бундай нохуш ҳодисаларнинг олдини олиш ҳар биримизнинг бурчимиз, вазифамизгина бўлиб қолмай энг эзгу ишлардан саналади. Март ойининг «Ҳаракатланиш хавфсизлиги ойлиги» деб эълон қилиниши ҳам юртдошларимизни турли йўл-транспорт ҳодисаларидан асрашга қаратилган муҳим тадбирдир.

Дамира ЗАРИПОВА.

Бош муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

ТАШКИЛОТ
А-4 бичимидаги қоғозни, ассортиментдаги идора товарларини
СОТАДИ
Нархлар паст, улгуржи чегирмалар бўлади.
Тел: 35-69-90, 35-28-11.

ТАШКИЛОТ
қаттиқ битум, 4x100, 4x120 катталигидаги михларни
СОТАДИ
Тел: 35-69-00, 35-28-11.

Тикув машинаси, музлатгич харид қиламан.
Тел: 92-21-46, 90-54-37.

Тошкент оқшоми
Toshkent oqshomi

Муассис: ТОШКЕНТ ШАҲАР ҲОКИМЛИГИ

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32

Телефонлар: хатлар – 133-29-70; эълонлар: 133-28-95, 132-11-39. факс: (3712) 133-29-09.

Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади. Нашр кўрсаткичи 209

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки «Тошкент почтаси»га 133-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Рўйхатдан ўтиш тартиби: №10. ❖ Буюртма Г-01051. ❖ Ҳажми — 2 босма табоқ офсет усулида босилади. ❖ Қоғоз бичими А-2 «Шарқ» нашриёт матбаа-концерни босмахонаси. ❖ Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. ❖ Босмага топшириш вақти 11.30. ❖ 9.272 нусхада босилди. 1 2 3 4 5.